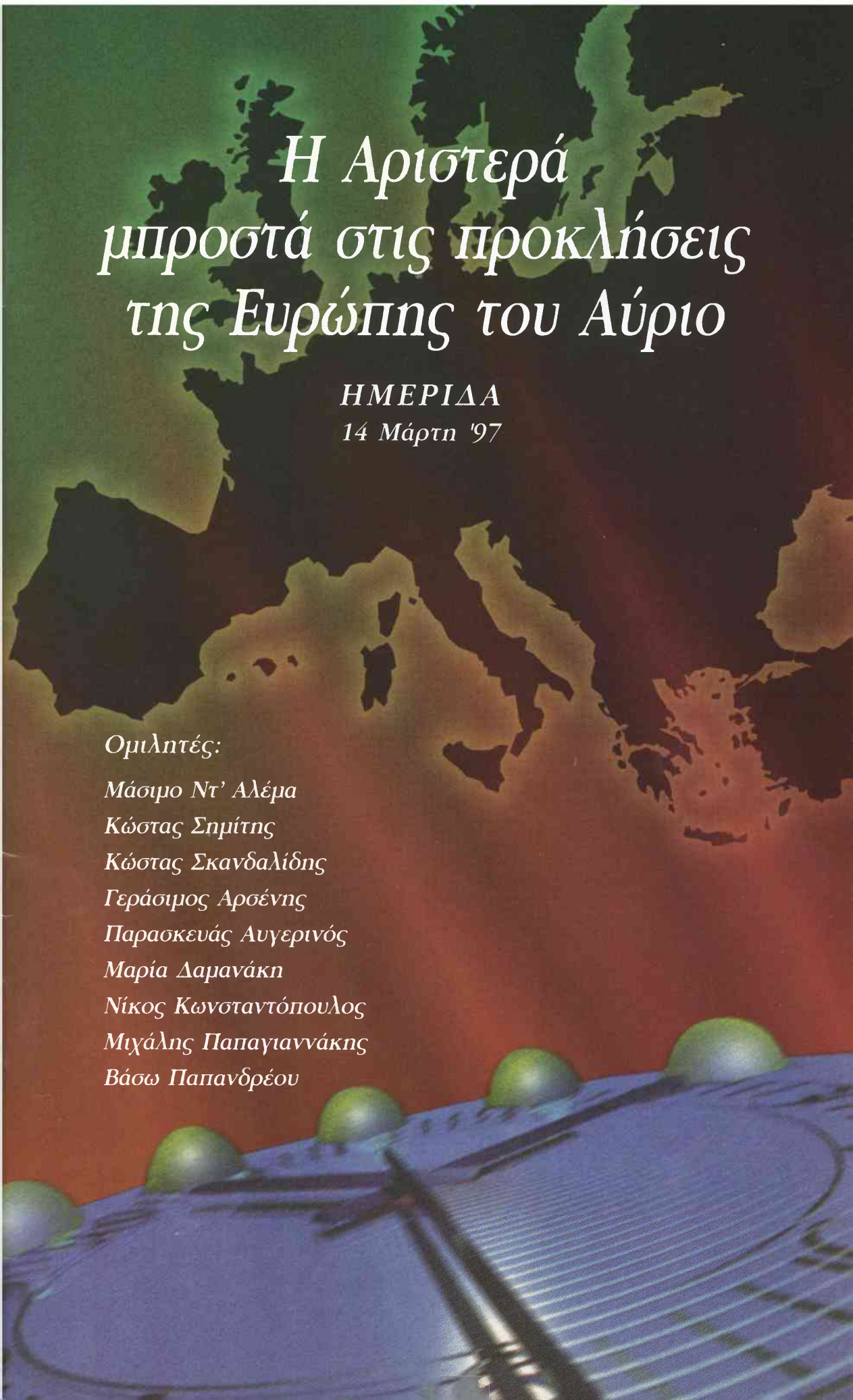




Η Αριστερά μπροστά στις προκλήσεις της Ευρώπης του Αύριο

ΗΜΕΡΙΔΑ

14 Μάρτη '97

Ομιλητές:

Μάσιμο Ντ' Αλέμα

Κώστας Σηρίτης

Κώστας Σκανδαλίδης

Γεράσιμος Αρσένης

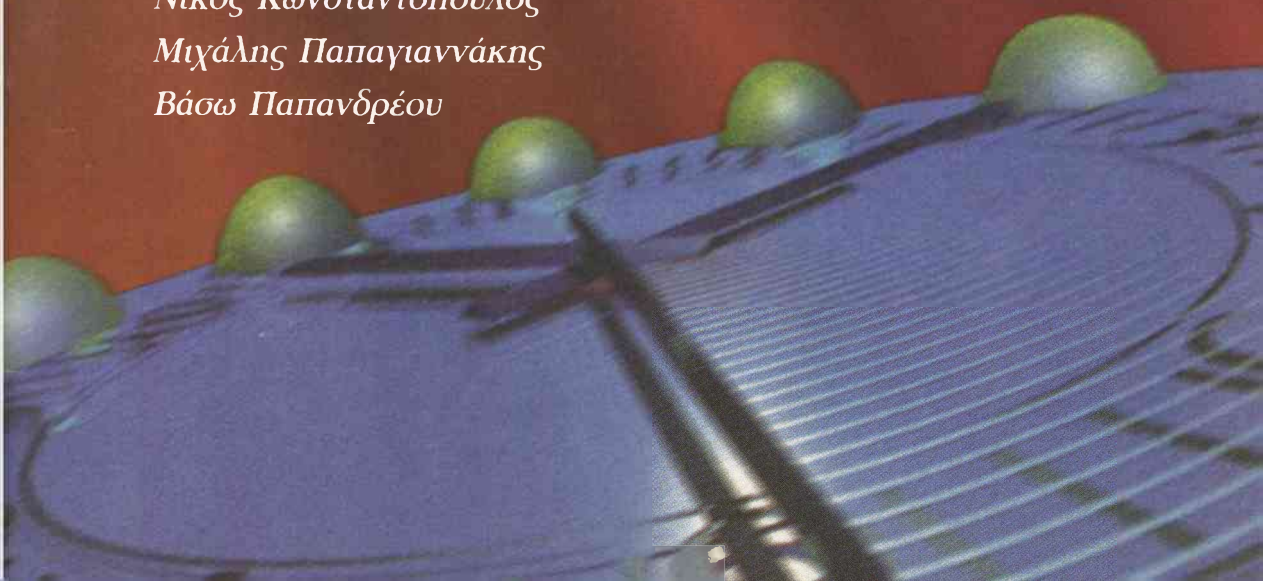
Παρασκευάς Αυγερινός

Μαρία Δαμανάκη

Νίκος Κωνσταντόπουλος

Μιχάλης Παπαγιαννάκης

Βάσω Παπανδρέου





**Η Αριστερά
μπροστά στις προκλήσεις
της Ευρώπης του Αύριο**

ΗΜΕΡΙΔΑ

14 Μάρτη '97

Ομιλητές:

Μάσιμο Ντ' Αλέμα

Κώστας Σημίτης

Κώστας Σκανδαλίδης

Γεράσιμος Αρσένης

Παρασκευάς Αυγερινός

Μαρία Δαμανάκη

Νίκος Κωνσταντιόπουλος

Μιχάλης Παπαγιαννάκης

Βάσω Παπανδρέου

Κώστας Σκανδαλίδης

Κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι, συντρόφισσες και σύντροφοι, εκ μέρους του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ και Πρωθυπουργού της χώρας Κώστα Σημίτη και του Ε.Γ. της Κ.Ε. του Κινήματός μας, σας καλωσορίζω στη σημερινή μας συνάντηση. Με ιδιαίτερη χαρά έχουμε ανάμεσά μας, εκτός από τα πολλά επώνυμα στελέχη του ΠΑΣΟΚ, του Ε.Γ. και της Κ.Ε., τους βουλευτές μας, τον Πρόεδρο του Συνασπισμού Νίκο Κωνσταντόπουλο και διακεκριμένα στελέχη του Συνασπισμού.

Έχουμε μαζί μας ανθρώπους της τέχνης και των γραμμάτων, επιφανείς διανοούμενους και καθηγητές. Έχουμε μαζί μας στελέχη ομίλων, κινήσεων, πρωτοβουλιών προβληματισμού και διαλόγου για την Αριστερά, για τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας, για την ανανέωση της πολιτικής σκέψης και ζωής.

Έχουμε μαζί μας εκατοντάδες ανθρώπους, που βλέπουν με αγωνία το μέλλον ενός αβέβαιου ρευστού κόσμου μιας μακρόχρονης μεταβατικής περιόδου. Ανθρώπους που νοιάζονται για το παρόν και το μέλλον του Προοδευτικού Κινήματος. Αγωνιστές με πλούσια εμπειρία, αλλά και νέους ανθρώπους που θέλουν όχι μόνο να δικαιώσουν μία προσωπική αγωνιστική πορεία, αλλά και να οικοδομήσουν έναν κόσμο πιο ανθρώπινο, πιο πλούσιο, πιο αξιοβίωτο.

Η σημερινή μας συνάντηση είναι μια δυναμική αφετηρία. Σχεδιάζαμε και αποφασίσαμε να οργανώσουμε με τον πιο ανοιχτό, μαζικό και δημοκρατικό τρόπο, ένα διάλογο τόσο στο εσωτερικό της χώρας, όσο και σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, για το παρόν και το μέλλον της προοδευτικής σκέψης, του Προοδευτικού Κινήματος, το παρόν και το μέλλον της Αριστεράς.

Φιλοδοξία μας είναι η ευρύτερη συμβολή στην οριοθέτηση της προοδευτικής στρατηγικής, η σύγχρονη αριστερή πρόταση στις συνθήκες μιας πραγματικά νέας εποχής. Φιλοδοξία μας είναι η αναβάπτιση των αξιών και των αρχών που γέμισαν και οδήγησαν το λαϊκό κίνημα και τους εργαζόμενους, στις μεγάλες κατακτήσεις, στα σύγχρονα και πρωτόγνωρα δεδομένα.

Η αποσαφήνιση και η προσαρμογή, η αναζήτηση των σύγχρονων οραμάτων μας, η τελική διατύπωση της σύγχρονης ουτοπίας που κινεί την κοινωνία και που διαμορφώνει ένα ανθρωποκεντρικό κόσμο απέναντι στην επερχόμενη βαρβαρότητα, είναι μέσα στις σκέψεις μας, στις ελπίδες μας και στις προσδοκίες μας.

Φίλες και φίλοι, μετά το γκρέμισμα του τοίχου του Βερολίνου, στο χρόνο-τομή 1989 που σημάδεψε κυριολεκτικά τον αιώνα μας, τον πρόσκαιρο θρίαμβο του νεοφιλελευθερισμού που πάσχοντας από ιστορική αμνησία πίστεψε στο τέλος της πολιτικής των ιδεολογιών και του πολιτισμού, ο κόσμος μας αλλάζει με τέτοια ταχύτητα, που ακόμη και οι ίδιοι οι αναλυτές, οι διανοούμενοι, οι πολιτικοί, αδυνατούν να παρακολουθήσουν.

Πολύ περισσότερο να προβλέψουν, να σχεδιάσουν και να παρέμβουν, όπως σε παλιότερες εποχές, σε μια προοπτική δεκαετιών. Επείγουμε μέσα στην παντοδύναμη παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, ενός κόσμου χωρίς σύνορα για τους αν-

θρώπους, το χρήμα, τις αξίες, τους πολιτισμούς, να βρούμε το νήμα που συνδέει τις ιστορικές μας καταβολές και τις διαχρονικές μας αξίες, με το μέλλον του έθνους μας, της Ευρώπης, του πλανήτη.

Η Αριστερά δε θα έπρεπε να στέκεται με δέος και μοιρολατρία μπροστά στην εξέλιξη. Να πιστέψει ότι διευρύνει τις δυνατότητες της παρέμβασής της και ενδυναμώνει τις προϋποθέσεις επανακαμψής της, ως κυρίαρχης και ηγεμονικής δύναμης στο ιστορικό προσκήνιο.

Πρέπει να αναζητήσει τη δική της απάντηση για την Ευρώπη των οραμάτων και την αρχιτεκτονική της, για τη νέα διεθνή και ευρωπαϊκή οικονομική ισορροπία, την κοινωνική συνοχή και τον πολιτιστικό πλουραλισμό.

Πρέπει να διαμορφώσει τη νέα της πρόταση, για τη ριζική ανατροπή των εργασιακών σχέσεων, που ζούμε στις μέρες μας, να αναζητήσει το εναλλακτικό τους πρότυπο. Να μην εγκαταλειφθεί στην αποθέωση του οικονομικού ορθολογισμού, ο οποίος δε συνδέεται αυτόματα με την ανεργία, τη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό, την απειλούμενη οικολογική καταστροφή, τον ηλεκτρονικό πόλεμο.

Πάγιες και παραδοσιακές και διαχρονικές αξίες και θέσεις για την αναδιανομή, την απασχόληση, το κοινωνικό κράτος, πρέπει να βρουν το σύγχρονο περιεχόμενό τους, με πολιτικές προτάσεις που δεν παραπέμπουν στο μέλλον, αλλά έχουν πρακτική και αποτελεσματική αξία σήμερα.

Πρέπει η σύγχρονη Αριστερά να αναζητήσει τη διασύνδεση ανάμεσα στη δημοσιονομική εξυγίανση, την οικονομική μεγέθυνση και την κοινωνική προστασία, ένα μοντέλο παραγωγικής ανασυγκρότησης. Πρέπει να αναζητήσει ένα μοντέλο βιώσιμο στο διεθνή ανταγωνισμό και ταυτόχρονα κοινωνικά δίκαιο.

Και βέβαια, την ανάγκη ενός νέου ρόλου για το σύγχρονο εθνικό κράτος, που να μην απομειώνεται, αλλά κάθε άλλο παρά σβήνει ως φορέα εσωτερικής συνοχής και ισορροπίας. Πρέπει να ξαναδώσει η σύγχρονη Αριστερά στη δημοκρατία οξυγόνο και στους θεσμούς της διάρκεια και προοπτική.

Να απαντήσει στα σύγχρονα διλήμματα που καθορίζουν τα όρια της ελευθερίας και της ισότητας, της δημοκρατίας των θεσμών ή της δημοκρατίας των σφυγμομετρήσεων και της ιδιωτέυσης. Της νέας αυτονομίας της πολιτικής από την οικονομία και τους αναγκαίους κοινωνικούς μετασχηματισμούς που συνεπάγεται.

Πρέπει να αποφασίσει τολμηρά για τα κρίσιμα ερωτήματα της βιοηθικής, της τεχνολογικής εξάρτησης και να αναζητήσει ένα νέο πολιτικό πολιτισμό. Και βέβαια, να βρει και να αναπτύξει μέσα στα εθνικά πλαίσια τα ευρωπαϊκά, τα παγκόσμια, τις σύγχρονες δομές και λειτουργίες του προοδευτικού πολιτικού κόμματος, ενός κόμματος τελειώς διαφορετικού, από τα ήδη ξεπερασμένα σχήματα του αιώνα που φεύγει.

Σ' αυτά τα ερωτήματα, εμείς σήμερα ανοίγουμε ένα διάλογο. Μαζί μας, έχουμε ίσως τον πιο κατάλληλο προσκεκλημένο, τον υψηλό προσκεκλημένο μας, το Μάσιμο Ντ' Αλέμα, Πρόεδρο του Δημοκρατικού Κόμματος της Αριστεράς στην Ιταλία. Ο Μάσιμο Ντ' Αλέμα γεννήθηκε στη Ρώμη στις 20 Απριλίου του 1949 και σπούδασε φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο της Πίζας.

Το 1963 γράφτηκε στην Οργάνωση Κομμουνιστικής Νεολαίας της Ιταλίας και το 1968 στο Κομμουνιστικό Κόμμα Ιταλίας. Το 1975 στη Γένοβα γίνεται Εθνικός Γραμματέας της Οργάνωσης Κομμουνιστικής Νεολαίας Ιταλίας. Στο 17ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος Ιταλίας το 1986 όντας στην Κ.Ε. και στη διοίκηση, συμμετέχει για πρώτη φορά στη Γραμματεία.

Ενώ αναπτύσσεται ο Τομέας Οργάνωσης το 1987, εκλέγεται για πρώτη φορά στη

Βουλή στην εκλογική περιφέρεια Λέτσε-Πρίντεζι-Τάραντο. Το 1988 και το 1990 διευθύνει την εφημερίδα “UNITA”

Το 1989 είναι ένα από τα ηγετικά στελέχη που μαζί με τον Ακίλο Οκέτο καθοδηγεί το μετασχηματισμό του Κομμουνιστικού Κόμματος Ιταλίας σε δημοκρατικό κόμμα της Αριστεράς, του οποίου σήμερα είναι Πρόεδρος και που συμμετέχει αυτό το κόμμα πολύ αποφασιστικά στην κυβέρνηση συνεργασίας στη γειτονική μας χώρα.

Πιστεύω ότι είναι ο πιο άξιος και κατάλληλος για να ξεκινήσουμε τη διαδικασία αυτού του διαλόγου, γιατί είναι φυσικός κληρονόμος μιας μεγάλης σχολής που ξεκίνησε από τον Κράμσι και τον Τολιάτι, που πέρασε μέσα από το πείραμα το ευρωκομμουνιστικό στη δεκαετία του '60 και του '70, που διατύπωσε για πρώτη φορά μία πρόταση αναθεώρησης του παραδοσιακού κομμουνιστικού προτύπου και που βέβαια σήμερα αποτελεί βασικό πρωταγωνιστή του μετασχηματισμού του Κομμουνιστικού Κόμματος Ιταλίας στις σύγχρονες συνθήκες και σημερινή και αυριανή ελπίδα συνολικά μιας μεγάλης δύναμης, μιας μεγάλης χώρας όπως είναι η Ιταλία.

Νομίζω ότι είναι ο καταλληλότερος να ξεκινήσει μαζί μας αυτή τη συζήτηση και θα τον παρακαλούσα να πάρει το λόγο.

Μάσιμο Ντ' Αλέμα

Κατ' αρχάς θα ήθελα να σας ζητήσω συγγνώμη γιατί θα πρέπει να με ακούτε μέσα από τα ακουστικά σας και από τη μετάφραση. Θα ήθελα κατ' αρχάς να σας ευχαριστήσω, να ευχαριστήσω τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας. Είχα την τιμή να τον γνωρίζω και είχα την ευκαιρία ήδη να έχω μαζί του σημαντικές πολιτικές συζητήσεις.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω και όλους εσάς, που εκπροσωπείτε την ηγεσία της Αριστεράς, το τμήμα της κοινής γνώμης που ενδιαφέρεται περισσότερο με τα θέματα της Αριστεράς. Κυρίως, η παρέμβασή μου θα ήθελα να αποτελέσει δείγμα της φιλίας μας και δε μιλάω μόνο για την παλιά φιλία ανάμεσα στην ιταλική και ελληνική Αριστερά, που έγινε πιο δυνατή τα χρόνια εκείνα της αλληλεγγύης κατά της δικτατορίας.

Όπως ακούσατε, είμαι ένας παλιός πολεμιστής του κομμουνιστικού κόμματος, που έγινα Πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος της Αριστεράς και όταν ήμουν νέος, πήρα και εγώ μέρος στις διαδηλώσεις μπροστά σε διάφορες ελληνικές προεβείες φωνάζοντας “1-1-4”.

Και γνώρισα αρκετούς από τους αριστερούς που ήταν εξόριστοι τότε σε διάφορα μέρη της Ευρώπης. Επομένως, πρόκειται για μια παλιά φιλία και για μια κοινή δέσμευση η οποία τώρα ανανεώνεται. Οι προκλήσεις της Αριστεράς. Αυτός είναι ο δύσκολος τίτλος αυτής της παρέμβασής μου.

Κατ' αρχάς θα ήθελα να κάνω μία απλή σκέψη, κοινή. Η Αριστερά της δημοκρατικής και σοσιαλιστικής εμπνεύσης, είναι στον κόσμο μας μια ισχυρή πραγματικότητα, ζωτικής σημασίας και μία πραγματικότητα η οποία συνεχώς αναπτύσσεται και εξελίσσεται.

Αυτό δεν ήταν κάτι το οποίο ήταν δεδομένο. Διότι μετά την κατάρρευση του κομμουνιστικού κόσμου και μετά την κρίση των σοσιαλδημοκρατικών εμπειριών του κοινωνικού κράτους, η φιλελεύθερη Δεξιά είχε διακηρύξει το τέλος της ιστορίας. Δηλαδή, το τέλος της Αριστεράς.

Αντίθετα όμως, η Αριστερά, όχι απλώς δεν έχει τελειώσει, αλλά γνωρίζει μία διεύρυνση σε όλο τον κόσμο. Στο τελευταίο συνέδριο της Διεθνούς Σοσιαλιστικής στη Νέα Υόρκη, στην παλιά Σοσιαλιστική Διεθνή θα έπαιρναν μέρος 142 κόμματα και κινήματα.

Αλλά 40 περιμένουν μπροστά από την πόρτα της Διεθνούς Σοσιαλιστικής, που είναι το πιο μεγάλο πολιτικό κίνημα το οποίο υπάρχει. Διευρύνονται τα σύνορα αυτής της Αριστεράς. Πηγαίνουμε προς την Ανατολική Ευρώπη. 16 κόμματα της Αριστεράς νέα, που γεννήθηκαν από την κατάρρευση και από την αναγέννηση των παλιών κομμουνιστικών κομμάτων.

16 νέα κόμματα από την Ανατολική Ευρώπη μπήκαν στη Διεθνή Σοσιαλιστική. Μεταξύ αυτών, τα κόμματα τα οποία κυβερνούν την Ουγγαρία και την Πολωνία, δύο μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες. Η Σοσιαλιστική Διεθνή έχει διευρυνθεί και στην Αφρική.

Το Αφρικανικό Εθνικό Κογκρέσο του Νέλσον Μαντέλα, αλλά μπορώ να σας δώσω διάφορα άλλα ονόματα. Το μέτωπο για την ανεξαρτησία της Μοζανβίκης, το μέτωπο για την ανεξαρτησία της Αγκόλα.

Η σοσιαλιστική Διεθνή διευρύνθηκε και στην Ασία. Λίγοι γνωρίζουν ότι ο Πρωθυπουργός της Ινδίας προέρχεται από ένα κόμμα που ανήκει στη Σοσιαλιστική Διεθνή. 900 εκατομμύρια κατοίκους εκπροσωπεί. Επομένως, βλέπετε ότι έχουμε ξεπεράσει τα παραδοσιακά σύνορα της σοσιαλδημοκρατίας.

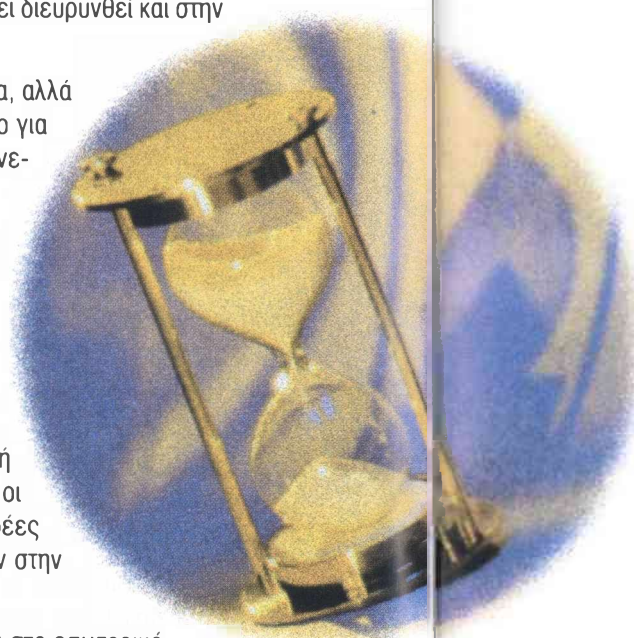
Αυτή η γεωγραφική επέκταση, είναι και μία εξαιρετική πολιτιστική διεύρυνση, διότι είναι προφανές ότι αυτές οι δυνάμεις φέρουν στο διεθνές κίνημα της Αριστεράς ιδέες και προβλήματα νέα, σε σχέση μ' αυτά τα οποία ανήκαν στην παράδοση του ευρωπαϊκού μεταρρυθμισμού.

Οχι όλη η Αριστερά βέβαια. Δεν είναι όλη η Αριστερά στο εσωτερικό της Διεθνούς Σοσιαλιστικής, αλλά το πιο σημαντικό της τμήμα της ανήκει. Συμβαίνει όμως, τώρα στο τέλος του αιώνα μας, η Αριστερά η οποία ήταν διαιρεμένη και υπέφερε από έντονα προβλήματα στο τέλος του 20ου αιώνα, να μπορεί να ενωθεί και ενοποιηθεί μέσα στα πλαίσια ενός παγκόσμιου κινήματος, το οποίο θυμίζει την πρώτη Διεθνή και όχι τη δεύτερη ή την τρίτη.

Ένα παγκόσμιο κίνημα του οποίου οι τάσεις καλύπτουν όλη την Αριστερά της δημοκρατικής έμπνευσης. Κάποια φορά - όχι πριν από πολύ καιρό - ρώτησα το Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, ο οποίος μου μιλούσε ιδιαίτερα ανήσυχος για τη μοίρα της δικής του χώρας.

Τον ρώτησα κάπως πονηρά, είναι ένας τρόπος πολλές φορές που θέτω ερωτήσεις, που προκαλεί μια κάποια αντιπάθεια. Αλλά τέλος πάντων. Του είπα: Εάν αυτό είναι το αποτέλεσμα, εσείς σύντροφε Γκορμπατσόφ δεν το μετανιώσατε; Δε μετανιώσατε για όλα όσα κάνατε; Αλλάξατε την ιστορία του κόσμου και δώσατε αυτό το οριστικό χτύπημα, το οποίο έκανε μια ολόκληρη αυτοκρατορία να καταρρεύσει.

Η απάντηση του Γκορμπατσόφ ήταν πάρα πολύ σοβαρή, δεν ήταν καθόλου αστεία.



Ο Γκορμπατσόφ μου απάντησε, ότι δεν ήταν ο δικός μας κόσμος αυτός και η Αριστερά είναι τώρα ελεύθερη από την εικόνα της δικτατορίας και του προγραμματισμού και θα γίνει επομένως πιο ισχυρή και όχι περισσότερο αδύναμη.

Εμένα μου έκανε εντύπωση η απάντηση, διότι επρόκειτο για μια απάντηση ιδιαίτερα αισιόδοξη. Τουλάχιστον ενός ανθρώπου ο οποίος ζει δύσκολες στιγμές. Και θα έλεγα και από την ιστορία και από την κοινή γνώμη, δεν αντιμετώπισε αυτό το οποίο άξιζε. Πάντως εγώ θεωρώ ότι είχε δίκιο.

Εγώ πιστεύω ότι η Αριστερά ελεύθερη από το βάρος της δικτατορίας της γραφειοκρατίας, μπορεί να ψάξει και ψάχνει ένα νέο δρόμο. Υπάρχουν πάρα πολλοί σοβαροί λόγοι, γιατί αυτή η Αριστερά σήμερα γίνεται πιο ισχυρή. Οι λόγοι είναι κυρίως πραγματικοί, ρεαλιστικοί.

Ο κόσμος μετά το ψυχρό πόλεμο, δεν έγινε ένας κόσμος ειρηνικός, θα μπορούσαμε να σκεφτούμε ότι η πτώση της "αυτοκρατορίας του κακού", όπως ονόμαζε ο Ρήγκαν τη Σοβιετική Ένωση, μετά την κατάρρευση της "αυτοκρατορίας του κακού" θα ξεκίνησε μια εποχή ειρήνης και ηρεμίας. Δε συνέβη κάτι τέτοιο.

Ξεκίνησε μία εποχή αβεβαιότητας. Βλέπουμε ότι εμφανίζονται ξανά οι εθνικισμοί, οι μισαλλοδοξίες, εθνικές και θρησκευτικές. Εμφανίζονται πόλεμοι ακόμα και στην καρδιά της Ευρώπης. Η αναζήτηση μίας νέας τάξης πραγμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο, απαιτεί μία οικονομική συνεργασία.

Απαιτεί μια καταπολέμηση όλων των ανισοτήτων και των διαφορών. Απαιτεί ένα πνεύμα ανοχής, ένα λαϊκό όραμα, την άρνηση οποιουδήποτε εθνικιστικού φανατισμού ή θρησκευτικού φανατισμού, την ειρήνη.

Δηλαδή η νέα τάξη παγκόσμια των πραγμάτων, μπορεί να στηριχθεί μόνο σε αξίες που ανήκουν στην Αριστερά, σε παραδοσιακές αξίες της δημοκρατικής Αριστεράς.

Αυτή η παράδοση η διεθνικιστική, η κοσμοπολίτικη, η ανεκτική, η ανοιχτή, που εκπροσώπησε το καλύτερο τμήμα της κουλτούρας και του ευρωπαϊκού πολιτισμού κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα.

Η διεθνοποίηση της οικονομίας, που προχωράει ακάθεκτη και που φέρει στο εσωτερικό της ένα μεγάλο δυναμικό προόδου, είμαι πεπεισμένος ότι η Αριστερά θα πρέπει να κοιτάει και να αντιμετωπίζει χωρίς φόβο και πάθος αυτή τη διεθνοποίηση της οικονομίας, διότι αυτή η διαδικασία κυρίως διευρύνει το πεδίο παραγωγής, ανοίγει σε νέες ηπείρους την παραγωγή και την κατανάλωση.

Τα τελευταία χρόνια ο πληθυσμός της Βραζιλίας, της Κίνας, ο τρόπος με τον οποίο ζει ο πληθυσμός αυτός έχει βελτιωθεί. Οι συνθήκες διαβίωσης έχουν βελτιωθεί. Οι Κινέζοι έχουν σπίτια με τηλεόραση. Επομένως, η Αριστερά δε θα πρέπει να βλέπει τον κόσμο με αρνητικό πνεύμα.

Παρά τις ανισότητες που δημιουργούνται, εγώ πιστεύω ότι χωρίς αμφιβολία, η διεθνοποίηση ανοίγει και νέες ανισορροπίες. Δημιουργεί αναρχία, εκμεταλλεύσεις, που απαιτούν μία δύναμη ρυθμιστική. Είναι προφανές ότι δεν αρκεί και μόνο να στηρίζομαστε στο μύθο του καπιταλισμού και στην οικονομία της αγοράς.

Αυτός ο μύθος θα έλεγα ότι μπορεί να δημιουργήσει τραγικές ψευδαισθήσεις. Δείτε τι γίνεται στη γειτονική Αλβανία. Τι τραγωδία έχει δημιουργηθεί εκεί, ακριβώς γιατί υπήρξε ένα άγριο άνοιγμα στον καπιταλισμό. Επικράτησε ο μύθος του εύκολου πλουτισμού. Τον πληθυσμό τον κορόιδεψαν.

Θεώρησε ότι θα μπορούσε να πολλαπλασιάσει τις οικονομίες του μέσω της μαγείας του χρήματος που παράγει χρήμα όπως το χαρακτήριζε και ο Μαρξ. Αλλά ε-

μείς ξέρουμε ότι αυτά τα μαγικά τεχνάσματα μπορεί να είναι ψευδαισθήσεις και όταν οι ψευδαισθήσεις σβήνουν, παραμένει η σκληρή αλήθεια της μιζέριας και της απελπισίας.

Επομένως, δε φθάνουν αυτοί οι μύθοι για να ρυθμίσουν τη διεθνοποίηση της οικονομίας. Ο κόσμος δε θα αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της ειρήνης π.χ. και μιας παγκόσμιας ανάπτυξης που θα ρυθμίζεται και που θα παράγει μία δίκαιη πρόοδο για το λαό. Και δε θα μπορεί να γίνει αυτό χωρίς την Αριστερά και τις ιδέες της.

Εξ ου και αυξάνεται και διευρύνεται η Αριστερά. Γι' αυτό και κινήματα τα οποία είναι μακριά από τη σοσιαλιστική παράδοση στην Αφρική ή στην Ασία π.χ., ψάχνουν και θέλουν να μπουν στη διεθνή σοσιαλιστική, γιατί ψάχνουν να βρουν ένα συνδυαστικό κρίκο, μία κοινή βάση ανάμεσα σε όλες τις Αριστερές του κόσμου.

Η Δημοκρατική Αριστερά κατά τη διάρκεια του αιώνα μας, ήταν η δύναμη η οποία μπόρεσε να συμφιλιώσει τα αίτια της ανάπτυξης με τα ανθρώπινα δικαιώματα, με την ανάπτυξη των ελευθεριών και της δημοκρατίας.

Τα κοινωνικά δικαιώματα, τη βελτίωση του πολιτισμού και της ποιότητας της υλικής ζωής των ανθρώπων. Για να σας τα πω με τα λόγια που χρησιμοποίησε και ο Ραλφ Ράλεντορφ, η Αριστερά ήταν η δύναμη η οποία τετραγώνισε τον κύκλο.

Δεν ξέρω πως έχει μεταφραστεί αυτό το βιβλίο του Ραλφ Ράλεντορφ, αλλά λέει ότι θα πρέπει να συνδυάσουμε τον τρόπο που λειτουργεί η αγορά, με τη δημοκρατία και την Αριστερά. Αυτό είναι τετραγωνισμός του κύκλου.

Η Αριστερά στα τελευταία χρόνια κατά τη διάρκεια του αιώνα μας, ήταν η δύναμη η οποία τετραγώνισε τον κύκλο, δηλαδή μπόρεσε να συνδυάσει την ανάπτυξη, τη δημοκρατία και τα κοινωνικά ιδεώδη. Ήταν μία δύναμη η οποία ρύθμισε την καπιταλιστική ανάπτυξη μέσω διαφόρων οργάνων. Ποια είναι αυτά τα όργανα.

Μέσω των κοινωνικών δυνάμεων και των κοινωνικών αγώνων. Μέσω των πολιτικών αγώνων. Μέσω της δημοκρατίας και του κράτους. Δηλαδή γενικώς μέσω της πολιτικής ζωής. Η πολιτική είναι ένα πολύτιμο αγαθό για μας και είναι ένα αγαθό το οποίο ξεφτίζει. Γιατί. Γιατί ξεφτίζει και η εμπιστοσύνη των πολιτών μας προς την πολιτική.

Η Αριστερά όμως, μπορεί να ξεπεράσει το πρόβλημα αυτό, γιατί η Δεξιά πιστεύει ότι η οικονομία της αγοράς μπορεί να ρυθμίσει όλα τα προβλήματα. Εμείς όμως, ξέρουμε ότι οι άνθρωποι κυβερνούν και όχι η αγορά. Επομένως, εμείς έχουμε ανάγκη την πολιτική.

Η πολιτική ήταν το μεγάλο όργανο μέσω του οποίου η Αριστερά λειτούργησε στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια αυτού του αιώνα. Η μεγάλη πρόκληση που αντιμετωπίζουμε είναι η εξής: Θα είμαστε ικανοί να ξεκινήσουμε μία κοινή πράξη, έναν κοινό πολιτικό αγώνα, που θα φτάσει στο ύψος της διεθνοποίησης της οικονομίας;

Αυτή τη στιγμή εμείς βρισκόμαστε μάρτυρες της αδυναμίας και της ανικανότητας της πολιτικής που ξεκινάει από τη μεγάλη ανισορροπία που υπάρχει ανάμεσα στα μέσα. Πριν από λίγο καιρό, επισκέφθηκα μία αίθουσα που γίνονται οι συναλλαγές μιας μεγάλης αμερικανικής τράπεζας, τους δίδυμους πύργους στη Νέα Υόρκη, τη Marry Lints.

Εκεί με οδήγησαν σε ένα γραφείο, όπου δύο νεαροί σε πραγματικό χρόνο, έκαναν συναλλαγές με βάση τα ιταλικά ομόλογα. Για μας αυτό είναι κάτι το οποίο φτάνει στα όρια επιστημονικής φαντασίας, διότι εάν αυξηθούν τα επιτόκια, αυτό σημαίνει ότι εμείς πρέπει να πληρώνουμε περισσότερα επιτόκια.

Μία ποσοστιαία μονάδα των επιτοκίων στα δημόσια χρεόγραφα της Ιταλίας ση-

μαίνει μία ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ μας. Αυτό σημαίνει ότι αν αυξηθούν τα επιτόκια θα έχουμε λιγότερα χρήματα για τα νοσοκομεία, για τα παιδιά, για τους ηλικιωμένους κλπ.

Και εγώ είδα μέσα σε δευτερόλεπτα μπροστά μου, να ανεβαίνουν και να κατεβαίνουν τα επιτόκια, να γίνονται όλες αυτές οι συναλλαγές σαν παιχνίδι από παιδιά. Τα παιδιά αυτά έπαιζαν πατώντας ένα κουμπάκι.

Αγοράζανε, πουλάγανε χωρίς να το σκεφτούν και σας διαβεβαιώ ότι κανένα θέμα δεν είναι τόσο εντυπωσιακό από το να βλέπεις αυτό το οποίο σε ένα κοινοβούλιο χρειάζονται δύο μήνες για να αποφασιστεί που θα κατανεμηθούν οι διάφοροι πόροι, εκεί στην αίθουσα συναλλαγών της Marry Lints αυτές οι αποφάσεις λαμβάνονταν σε ένα δευτερόλεπτο, πατώντας ένα κουμπί, χωρίς κανέναν να ασκεί οποιοδήποτε δημοκρατικό έλεγχο πάνω σ' αυτές τις πράξεις.

Επομένως, καταλαβαίνετε ποιά είναι τα τεράστια προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει η Αριστερά. Τι προσπάθειες πρέπει να καταβάλλει, ποιο κουμπί θα πατήσει τελικά. Επομένως, το ερώτημα που τίθεται είναι, πως εμείς μπορούμε να προχωρήσουμε σε μία πολιτική δράση, για να μπορέσουμε να ρυθμίσουμε όλες αυτές τις αλλαγές και τις εξελίξεις.

Μπροστά σ' αυτές τις εξελίξεις, υπάρχει ο πειρασμός για την Αριστερά να σηκώσει τα χέρια και να πει, όλα αυτά τα πράγματα είναι δαιμονικά και εμείς θα πρέπει να πούμε ότι είμαστε αντίθετοι σε οποιαδήποτε διεθνοποίηση.

Εγώ φοβάμαι ότι όποιος χρησιμοποιήσει τέτοιου είδους επιχειρήματα, θα επιχειρηματολογεί σαν και εκείνη την Αριστερά στην Αγγλία, η οποία ήταν αντίθετη στη χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών αργαλειών και ότι έπρεπε να καταστρέψουμε αυτά τα δαιμονικά μηχανήματα για να σταματήσουμε την πρόοδο.

Αυτή είναι η πρόοδος. Έχει και ένα πρόσωπο η πρόοδος που προκαλεί ανησυχία, αλλά εάν σκεφτούμε να αντισταθούμε στην πρόοδο, θα μας παρασύρει. Αρκεί και μόνο να σκεφτούμε τι γίνεται στην Ευρώπη, που ακριβώς εκεί δοκιμάζουμε εμείς τη διεθνοποίηση.

Κάποια φορά στο παρελθόν, θα μπορούσαμε μέσα από την κυβέρνηση, να υποστηρίξουμε την ανάπτυξη μέσω των παραδοσιακών μέσων που είναι π.χ. μεγαλύτερες δημόσιες δαπάνες, περισσότερη ανάπτυξη, φόροι κλπ κλπ. Αυτός ήταν ένας κύκλος τον οποίο ακολουθούσαμε.

Και αυτό μπορεί να ήταν και εύκολο. Σήμερα όμως, μία κυβέρνηση της Αριστεράς, που θα σκεφτόταν να αντιμετωπίσει αυτά τα προβλήματα μ' αυτό τον τρόπο, θα δημιουργούσε τα εξής πράγματα: Περισσότερες δημόσιες δαπάνες, μεγαλύτερος πληθωρισμός, υψηλότερα επιτόκια, φυγή των κεφαλαίων.

Η αγορά είναι ανοιχτή, κανείς δε μπορεί να βάλει σύνορα, αρκεί και μόνο να πατήσεις ένα κουμπί. Πτώση των επενδύσεων, πτώση της ανάπτυξης και της απασχόλησης και λιγότερο κοινωνικό κράτος επομένως, εφ' όσον θα έχουμε μικρότερους φόρους.

Αυτές είναι οι συνέπειες και μπορούμε να συζητάμε μέχρι αύριο, αλλά η εμπειρία μας αυτό μας έδειξε. Και μετά θα δείτε πως η διεθνοποίηση της οικονομίας έχει αντιστρέψει το κλασικό παράδειγμα της Αριστεράς. Και μας έβαλε μπροστά σε ένα πρόβλημα το οποίο είναι τελειώς καινούργιο.

Δηλαδή, ποιοί θεσμοί, ποιοί κανόνες, μπορούν να ρυθμίσουν τη διεθνοποίηση. Πως μπορούμε να διεθνοποιήσουμε την πολιτική και τη δημοκρατία, μία εποχή όπου η οικονομία είναι διεθνής. Επομένως, δε μπορούμε να υπαναχωρήσουμε. Αυτό μας επιβάλλει να σκεφτούμε τελειώς νέα προβλήματα.

Π.χ. στο συνέδριο της Νέας Υόρκης συζητήσαμε το ενδεχόμενο να ξεκινήσουμε μία παγκόσμια εκστρατεία. Μία πρόταση που έκανε ένας Αμερικανός δημοκράτης οικονομολόγος. Η πρόταση αυτή ήταν η δυνατότητα εισαγωγής ενός παγκόσμιου φόρου πάνω στις κερδοσκοπικές κινήσεις των κεφαλαίων, υπέρ βέβαια των πιο φτωχών χωρών.

Μπορεί να σας φαίνεται μία θέση κάπως φουτουριστική και τελείως θεωρητική, αλλά εγώ πιστεύω ότι αυτό είναι ένα πρόβλημα το οποίο είναι πολύ συγκεκριμένο και είμαι απόλυτα πεπεισμένος, ότι η Αριστερά, εάν μπορεί να προτείνει τέτοιου είδους πράγματα πάει καλά. Αλλιώς απλώς και μόνο θα κάνουμε συνέδριο.

Αλλά τελικά, δε θα μπορέσουμε ποτέ να ρυθμίσουμε και να ελέγξουμε τις διαδικασίες. Π.χ. συζητάμε τη δυνατότητα να επιβάλλουμε μία χάρτα των ελάχιστων κοινωνικών δικαιωμάτων, που θα συνδυάζεται με την παγκόσμια ελευθερία του εμπορίου.

Δηλαδή όλες οι χώρες που συμμετέχουν σε συμφωνίες για το ελεύθερο εμπόριο, θα πρέπει να εγγυώνται την εφαρμογή μιας χάρτας με τα ελάχιστα κοινωνικά δικαιώματα, π.χ. παιδική εργασία.

Εγώ πιστεύω ότι τα προβλήματα αυτά είναι ιδιαιτέρως επίκαιρα. Δε μπορούμε να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα αυτό σαν μία μορφή αυτοάμυνας πλέον προηγμένου κόσμου, δηλαδή υπό τη μορφή προστατευτισμού.

Θα πρέπει να το δούμε σαν έναν αγώνα, σαν μια μάχη, έχοντας βέβαια εμπιστοσύνη και ξέροντας ότι η διεύρυνση της παραγωγής σημαίνει και διεύρυνση των συγκρούσεων. Δείτε τι έγινε στην Κορέα.

Σε κάποια συγκεκριμένη στιγμή οι εργαζόμενοι στην Κορέα και αυτοί άρχισαν να διεκδικούν κάποια στιγμή τα δικαιώματά τους και εμείς θα πρέπει να σκεφτούμε ότι η διεθνοποίηση της οικονομίας θα σημαίνει και διεθνοποίηση των συγκρούσεων, των οργανώσεων των εργαζομένων, των αγώνων των εργαζομένων για να διασφαλίσουν τα δικαιώματά τους.

Επομένως, εγώ πιστεύω ότι η Αριστερά θα πρέπει να σκεφτεί και να αντιμετωπίσει τα θέματα της διεθνοποίησης, όχι σαν ένα κακό δαίμονα, αλλά σαν ένα μεγάλο πρόβλημα και σαν μια μεγάλη πρόκληση.

Και θα πρέπει να τεθεί το θέμα των θεσμών και των πολιτικών κινήματων, που θα είναι σε θέση να ρυθμίσουν και να ελέγξουν τη διεθνοποιημένη οικονομία, κυρίως ο θεσμός που είναι πιο κοντά σε μας και που είναι η Ευρώπη.

Βλέπετε, εμείς δεν είμαστε ικανοποιημένοι με τον τρόπο με τον οποίο προχωράει η ενότητα της Ευρώπης. Υπάρχει μία έλλειψη δημοκρατίας. Υπάρχει ένα έλλειμμα δημοκρατικό. Σε μία Ευρώπη όπου οι βασικές αποφάσεις λαμβάνονται σε διακυβερνητικό επίπεδο και πρόκειται για τις πιο ισχυρές κυβερνήσεις που παίρνουν τις αποφάσεις, υπάρχει μία πολιτική ανεπάρκεια.

Δεν υπάρχει κοινή εξωτερική πολιτική, δεν υπάρχει κοινή πολιτική ασφάλειας. Είδαμε τι συνέβη στην πρώην Γιουγκοσλαβία και κινδυνεύουμε να αντιμετωπίσουμε τα ίδια προβλήματα τώρα στην Αλβανία. Υπάρχει μία ανεπάρκεια κοινωνική.

Δεν υπάρχει μία σοβαρή δέσμευση σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατά της απασχόλησης. Είδατε ότι η Λευκή Βίβλος του Ζακ Ντελόρ μπήκε σε ένα συρτάρι και δεν α-

ποτέλεσε τη βάση μιας συγκεκριμένης δράσης. Αλλά, σε σχέση μ' αυτή την κριτική, ποιά είναι η λύση που προτείνετε;

Να μείνουμε απ' έξω; Εγώ δεν πιστεύω ότι αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει μία λύση. Εάν εμείς θα θέλαμε να κάνουμε έναν πολιτικό αγώνα για να αλλάξουμε τον τρόπο με τον οποίο οικοδομείται η Ευρωπαϊκή Ένωση, η ευρωπαϊκή ενότητα, θα μπορούσαμε να το κάνουμε μόνο από μέσα, εάν είμαστε και εμείς μέσα.

Να δεχτούμε την πρόκληση της σύγκλισης, θέτοντας το πρόβλημα όχι αποκλείοντας και απορρίπτοντας το ενιαίο νόμισμα, αλλά το ενιαίο νόμισμα να αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο άσκησης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής και όχι μονάχα όργανο στα χέρια των τραπεζικών.

Επομένως, εγώ πιστεύω ότι η Αριστερά δε θα πρέπει να είναι εναντίον του Μάαστριχτ, αλλά θα πρέπει να προσπαθεί μία υπέρβαση του Μάαστριχτ, διότι αλλιώς αφήνουμε το πεδίο κενό για τους συντηρητικούς. Δε μπορεί οι συντηρητικοί να πάρουν στα χέρια τους τη μεγάλη σημαία της ευρωπαϊκής ενότητας.

Είναι προφανές ότι εμείς έχουμε κάθε συμφέρον να υπάρξει μία διαδικασία πολιτικής ενοποίησης, διότι εμείς κυρίως έχουμε ανάγκη πολιτικούς θεσμούς δυνατούς σε υπερεθνικό επίπεδο, που θα είναι σε θέση να ξεπεράσουν τα όρια του κράτους-έθνους και να αντιμετωπίσουν τη διεθνοποίηση της οικονομίας.

Εν κατακλείδι, η Αριστερά υποφέρει και κινδυνεύει από δύο κινδύνους. Κατ' αρχάς, το ένα είναι να αποτελέσει μία δύναμη αντίστασης και από την άλλη πλευρά, είναι να γίνει ότι είναι και η δεξιά. Εγώ είμαι πεπεισμένος ότι υπάρχει και ένα τρίτο ενδεχόμενο και μία τρίτη εναλλακτική λύση.

Δηλαδή, η φιλοδοξία να οικοδομήσουμε το μέλλον κυβερνώντας το παρόν. Για να κυβερνήσουμε το παρόν, χρειάζεται μία ενωμένη Αριστερά διευρυμένη, γιατί για να κυβερνήσεις βέβαια πρέπει να νικήσεις. Επομένως, πρέπει να έχουμε μια ευρύτερη εκπροσώπηση, κυρίως κοινωνική.

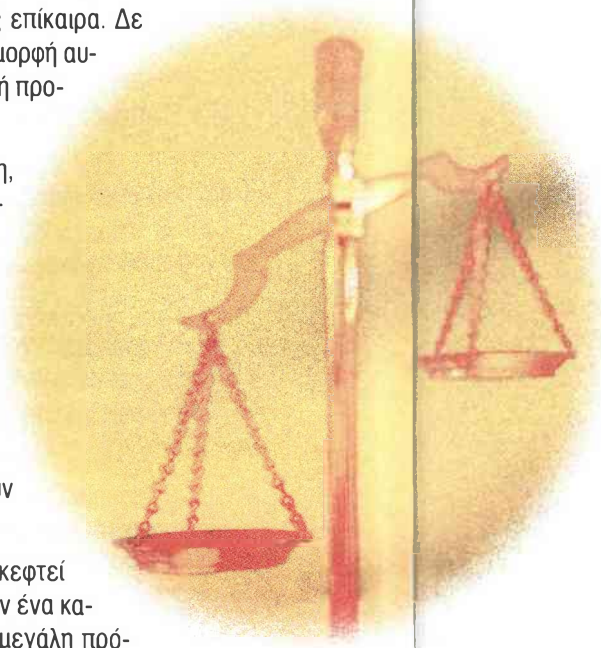
Εμείς δε μπορούμε να περιοριστούμε στην εκπροσώπηση μόνο των παραδοσιακών εργατικών τάξεων, δηλαδή μονάχα εκείνο το τμήμα της εργατικής τάξης, που στη χώρα μου είναι οι εργάτες π.χ. των μεγάλων εργοστασίων, που αποτελούν όμως τώρα τη μειοψηφία των ψηφοφόρων της Αριστεράς.

Εμείς θα πρέπει να εκπροσωπούμε τους νέους, θα πρέπει να εκπροσωπούμε τις γυναίκες, θα πρέπει να εκπροσωπούμε τη μάζα των νέων διανοούμενων, θα πρέπει να εκπροσωπούμε τα επαγγελματικά στρώματα και του επιχειρηματίες, που είναι τα στρώματα τα πιο δυναμικά, ενεργά και δραστήρια.

Στην Ιταλία, αυτό το εννοούμε Κεντροαριστερά για λόγους που είναι καθαρά ιστορικοί λόγοι της Ιταλίας και το ονομάζουμε ΕΛΙΑ. Αλλά αυτό όμως είναι ένα πρόβλημα δικό μας, της πολιτικής ιστορίας της Ιταλίας. Η ΕΛΙΑ δεν είναι δέντρο το οποίο το διεκδικεί μόνο η Ιταλία.

Αλλά ο καθένας ας ονομάζει αυτό το κίνημα όπως το θέλει. Αλλά μιλάμε για μία Αριστερά η οποία θέλει να κυβερνήσει και θα πρέπει να εκπροσωπεί μία κοινωνική συμμαχία, ένα κοινωνικό μπλοκ όπως έλεγε και ο Γκράμσι. Ένα κοινωνικό μπλοκ που θα είναι πιο ευρύ σε σχέση με τις παραδοσιακές εργατικές τάξεις.

Το δεύτερο ερώτημα, χρειάζεται μία Αριστερά που να είναι ευρεία σε πολιτιστικό επίπεδο. Εμείς είχαμε μια ιδεολογία. Σήμερα λένε ότι η Αριστερά δεν έχει ιδεολογία και ότι οι ιδεολογίες είναι νεκρές. Στην πραγματικότητα, η ιδεολογία της Δεξιάς, δηλαδή ο μύθος της αγοράς κλπ, δεν έχει πεθάνει, είναι πάρα πολύ ισχυρό σαν μύθος και σαν ιδεολογία.



Ενώ η ιδεολογία της Αριστεράς, ενώ λάβουμε υπόψη μας το μαρξισμό και μία ιδεολογική αντιμετώπιση του μαρξισμού, όντως αυτή έχει πεθάνει. Παρόλα αυτά όμως εγώ πιστεύω, ότι αυτό δεν είναι ένα μειονέκτημα για μας και θα μου επιτρέψετε να κάνω μία παράδοση παρατήρηση εδώ, που μπορεί να σας φανεί παράδοξη.

Εγώ πιστεύω περισσότερο στον πλούτο των πολιτιστικών βάσεων της Αριστεράς, στην πολιτιστική πολυμορφία της Αριστεράς, από το φανατισμό. Αυτή τη στιγμή ενδεχόμενα η Αριστερά από πλευράς ιδεολογίας να είναι πιο ασαφής, πιο αβέβαια, αλλά πολιτιστικά είμαστε πιο πλούσιοι και πιο ανοιχτοί απ' ότι στο παρελθόν.

Είναι μια Αριστερά η οποία στηρίζεται στην κουλτούρα και στις αξίες και πιστεύω ότι αυτή η Αριστερά είναι πολύ πιο ισχυρή, από μία Αριστερά η οποία στηρίζεται στη βεβαιότητα των ιδεολογιών. Αυτή η ιδεολογία κατά την άποψή μου, δε θα πρέπει να εγκαταλείψει και την παράδοση του εργατικού κινήματος.

Σ' αυτή την παράδοση του εργατικού κινήματος υπάρχουν ορισμένες ιδέες οι οποίες απεδείχθησαν λανθασμένες, αλλά υπάρχουν και ιδέες οι οποίες είναι σωστές. Και πιστεύω ότι ο καθένας έχει τη δική του παράδοση.

Όταν μιλάω για την ιταλική παράδοση, αναφέρομαι στον Γκράμσι και πιστεύω ότι αυτή η παράδοση του Γκράμσι μας προσφέρει ακόμα αλήθειες.

Αλλά η Αριστερά σήμερα θα πρέπει να αντιμετωπίσει και τα θρησκευτικά θέματα. Στον καθολικισμό σήμερα υπάρχει μία άμυνα του ανθρώπου, έναντι της κυριαρχίας των πραγμάτων και εγώ πιστεύω ότι αυτό αποτελεί μία αξία η οποία έρχεται σε αντίθεση με τη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία, που μπορεί να εμπλουτίσει την ιδεολογία της Αριστεράς.

Η προστασία του περιβάλλοντος, είναι μία ιδέα η οποία ξεκίνησε και η οποία υπάρχει και εκτός Αριστεράς. Αλλά μια νέα Αριστερά, δε μπορεί να προχωρήσει χωρίς να σκέφτεται τα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Τα γυναικεία θέματα και το φεμινιστικό κίνημα. Και αυτά είναι πράγματα και απόψεις τις οποίες θα πρέπει να τις λάβει υπόψη η Αριστερά.

Βέβαια, ο μεσογειακός πολιτισμός είναι κάπως ανδροκρατούμενος, αλλά τέλος πάντων, παρόλα αυτά, αυτή η σκέψη εισήγαγε μία νέα κριτική της κοινωνίας και πρότεινε μία ιδέα πιο προωθημένη της ανθρώπινης ελευθερίας.

Και εγώ πιστεύω ότι μία σύγχρονη Αριστερά, δε μπορεί να μη κάνει ένα διάλογο με τους φεμινιστικούς κύκλους. Αλλά ακόμα και στη φιλελεύθερη, υπάρχουν δύο έννοιες στα ιταλικά. Υπάρχουν άνθρωποι όπως ο Ράλεντορφ και ο Κορς, που αντιμετώπισαν το άτομο σαν υποκείμενο δικαιωμάτων, που πρότειναν μία κουλτούρα ατομικών ελευθεριών.

Για μένα, αυτοί οι άνθρωποι έχουν πολλά κοινά με την Αριστερά. Αυτή η Αριστερά η πιο ανοιχτή από κοινωνικής και πολιτιστικής πλευράς, αυτή η Αριστερά που εξελίσσεται, αυτή η Αριστερά που είναι σε θέση να συμπλεύσει και με άλλα κινήματα, αυτή η Αριστερά θα επιβιώσει.

Εμείς καταφέραμε να νικήσουμε στην Ιταλία, έστω και αν η πρόκληση ακόμα μπροστά μας έχει παραμείνει. Βέβαια, δεν προτείνουμε ότι το δικό μας μοντέλο είναι αυτό το οποίο θα πρέπει να εξαχθεί, αλλά απλώς είναι ένα μοντέλο το οποίο πρέπει να εξεταστεί παράλληλα με άλλα μοντέλα τα οποία εξετάζουμε με ιδιαίτερο σεβασμό, διότι η Αριστερά στην Ελλάδα πήρε πολλούς περισσότερους ψήφους απ' ότι η Αριστερά στην Ιταλία.

Επομένως, αυτός είναι ένας λόγος ιδιαίτερου σεβασμού. Αλλά η δικιά μας η εμπειρία είναι αυτή. Εγώ πιστεύω, ότι στην πραγματικότητα πέρα των διαφορών που υπάρχουν στα ονόματα και στις καταστάσεις, υπάρχουν πολλά κοινά σημεία.

Εξ ου και πιστεύω ότι μπορούμε να εργαστούμε από κοινού για να λύσουμε αυτά τα προβλήματα και για να ανοίξουμε κοινούς ορίζοντες και κοινές προοπτικές, για την ανανέωση και για την επιτυχία. Ευχαριστώ.

Κώστας Σκανδαλίδης:

Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον αγαπητό κύριο Πρόεδρο, για την τόσο ενδιαφέρουσα, μεστή και ιστορικά τεκμηριωμένη και πολιτικά ρεαλιστική και ουσιαστική τοποθέτησή του. Και θέλουμε απλά να τον πληροφορήσουμε με αγάπη, ότι και εμείς είμαστε κληρονόμοι μιας σημαντικής παράδοσης.

Μπορεί το κόμμα μας να μην έχει τη μεγάλη, την τόσες δεκαετίες ιστορία που έχει το δικό του κόμμα, αλλά έχει ήδη σηματοδέψει τα τελευταία 20 χρόνια την πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας. Και εμείς μέσα από μια ιστορική διαδρομή, σηματοδέσαμε ένα ολόκληρο ιστορικό κύκλο.

Ένα κύκλο που ασφαλώς ιδεολογικά, πολιτικά, σφραγίστηκε από το μεγάλο στοχαστή, διανοούμενο και πολιτικό, τον ιδρυτή μας τον Ανδρέα Παπανδρέου. Πολλές φορές οι δικές μας πρωτοποριακές, ριζοσπαστικές και καινοτόμες θέσεις, αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης, όχι μόνο στα διεθνή φόρα, αλλά και στα ευρωπαϊκά όργανα και αντικείμενο σημαντικών διεθνών πρωτοβουλιών.

Σήμερα όπως σας είπα στην αρχή, ξεκινάει για μας μια πραγματικά καινούργια περίοδος. Στο τιμόνι βρίσκεται ένας σύγχρονος πολιτικός ηγέτης, με βαθιά γνώση της ευρωπαϊκής κουλτούρας, με αγωνιστική παράδοση στο χώρο της Αριστεράς, με αφοσίωση και επιμονή στην αναζήτηση του σύγχρονου, του προοδευτικού.

Με ειλικρινή προσήλωση από την πρώτη στιγμή, στην προσπάθεια να ανοίξουμε νέους δρόμους, να ανοίξουμε μια νέα πορεία, που οδηγεί στο να απαντήσουμε ως έθνος στις μεγάλες προκλήσεις και για την πορεία μας και για την πορεία της σύγχρονης Αριστεράς.

Δική του ιδέα, σκέψη, προτροπή και απόφαση, υπήρξε να ανοίξουμε αυτόν το μεγάλο διάλογο που από τη σημερινή συνάντηση, φαίνεται ότι εγκαινιάζεται με απόλυτη επιτυχία. Νομίζω ότι είναι περιττό να παρουσιάσω και πάντως το έκανα παρά τη θέλησή του - μέχρι και τώρα που έλεγε να μην το κάνω αυτό, τι να κάνω όμως; - τον Κώστα Σημίτη που τον καλώ να πάρει το λόγο.

Κώστας Σημίτης

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί φίλοι, σε έναν κόσμο που αλλάζει με τόσο δραματικές ταχύτητες, η ακινησία δεν ταιριάζει στην πολιτική. Αντιμετωπίζουμε νέα προβλήματα. Βρισκόμαστε στη δίνη νέων δυναμικών. Χρειαζόμαστε συνεπώς νέες ιδέες, νέες μορφές δράσης, μία νέα αντίληψη για το ρόλο της Πολιτικής. Αυτός είναι ο ορίζοντας του διαλόγου για τη σύγχρονη Αριστερά και τη σύγχρονη Κεντροαριστερά.

Οι δυνάμεις του προοδευτικού χώρου σε όλη την Ευρώπη, μοιάζουν υποχρεωμένες να διαλέξουν. Να διαλέξουν ανάμεσα σε μια πρακτική ρεαλισμού, δίχως ιδε-

ολογικό και αξιακό φορτίο και μία ρητορική οράματος, που μένει κολλημένη στο χθες και αρνείται να αναγνωρίσει τις αλλαγές που συμβαίνουν γύρω μας.

Μοιάζουν δηλαδή παγιδευμένες ανάμεσα στο σήμερα και στο χθες. Αυτό το φαύλο κύκλο πρέπει να το σπάσουμε. Πρέπει να αρνηθούμε το χθες, να υπερβούμε το σήμερα. Να υπερβούμε το σήμερα για να κατακτήσουμε το αύριο.

Ο διάλογος αυτός, δε μπορεί να μοιάζει με παραδοσιακή πολιτική διαπραγμάτευση. Θα μοιάζει μάλλον με εξερευνητική αποστολή σε μία νέα πολιτική ήπειρο. Εξερευνώντας τα νέα σύνορα της πολιτικής δράσης, θα αλλάξουμε εμείς οι ίδιοι. Θα αλλάξει η σχέση της πολιτικής με την κοινωνία, θα κατακτηθεί μία νέα σχέση αντιπροσώπευσης και εμπιστοσύνης.

Στα τέλη του περασμένου αιώνα, το τότε νεαρό σοσιαλιστικό κίνημα, αναστάτωσε και ανανέωσε τη γερασμένη ευρωπαϊκή σκηνή. Στα τέλη του αιώνα που βρισκόμαστε, το ανανεωτικό εγχείρημα που χρεώνεται στις δυνάμεις του σοσιαλισμού, δε μπορεί παρά να είναι αντίστοιχο σε ένταση, σε καινοτόμα διάθεση και πνοή και πρέπει να είναι αντίστοιχο.

Γνωρίζουμε τις ριζικές αλλαγές οι οποίες επήλθαν στον κόσμο, με την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, τις αλλαγές της τεχνολογίας. Το παράδειγμα του χρηματιστηριακού γραφείου που έφερε ο κ. Ντ' Αλέμα, είναι πολύ χαρακτηριστικό ποιος είναι ο νέος κόσμος.

Γνωρίζουμε επίσης ότι απέναντι σ' αυτές τις εξελίξεις, η παραδοσιακή ιδεολογία της Αριστεράς, η σοσιαλιστική αντίληψη, έμεινε χωρίς απαντήσεις. Πολλές φορές ξεπεράστηκε από τις εξελίξεις, πολλές φορές ηττήθηκε και δεν κατάφερε να πείσει ότι αποτελεί βιώσιμη προοπτική. Δεν κατάφερε να πείσει ότι μπορεί να χαράξει δρόμο για τη διακυβέρνηση μιας χώρας.

Δεν κατάφερε να πείσει ότι μπορούμε να βασίσουμε απάνω στις αξίες της δημοκρατίας και του σοσιαλισμού, την πρόοδο της κοινωνίας. Πρέπει όμως να πείσουμε. Πρέπει να πείσουμε γιατί όπως είπε και ο κ. Ντ' Αλέμα, από τη νίκη μας εξαρτάται και η συνέχεια της ανάπτυξης και της προόδου μας.

Και για να πείσουμε, πρέπει να απαντήσουμε σε μια σειρά από προκλήσεις. Θα αναφέρω μερικές τις οποίες θεωρώ σημαντικές. Πρώτα απ' όλα, πρέπει να προσδιορίσουμε και πάλι το ηθικό πολιτικό περιεχόμενο της πολιτικής και της κοινωνικής δράσης, τις αξίες με τις οποίες φωτίζουμε τις επιλογές, τις αποφάσεις μας, τις πρακτικές μας.

Οι αξίες της δημοκρατίας, του αμοιβαίου σεβασμού των πολιτών, της αλληλεγγύης, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ατομικής ελευθερίας και της ισότητας, όλες αυτές οι αξίες οι οποίες ήταν αυτές οι οποίες καθόριζαν μέχρι τώρα την πορεία μας, πρέπει να τις ξαναδούμε και με βάση αυτή την ανάλυση που θα κάνουμε, την τοποθέτησή τους στον καινούργιο κόσμο, να οικοδομήσουμε τη νέα συλλογικότητα.

Να οικοδομήσουμε μια νέα ποιότητα πολιτισμού και οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Πρέπει να καταλάβουμε, ότι για να προσαρμόσουμε διεθνώς και εσωτερικά στη νέα πραγματικότητα, για να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις που συνεπάγεται η προσαρμογή αυτή, δεν αρκεί μία καλύτερη τεχνική προσέγγισης των προβλημάτων.

Δεν αρκεί η καλύτερη διαχείριση. Τα προβλήματα δεν είναι απλώς τεχνικά. Τα προβλήματα είναι πρωτίστως ηθικά και πολιτικά. Και γι' αυτό είναι ανάγκη να διαμορφώσουμε τη νέα συλλογικότητα. Και η νέα συλλογικότητα έχει πολλές πλευρές.

Η διεκδίκηση για παράδειγμα σε ένα κοινωνικό σύνολο που διακρίνεται από συλ-

λογικότητα, δε χωρίζει τους πολίτες, αλλά τους ενώνει μακροπρόθεσμα, γιατί οφείλει να διακρίνεται από πνεύμα συνευθύνης και σεβασμού της ελευθερίας και της ατομικότητας του καθενός.

Αλληλεγγύη δε μπορεί να ζητείται εν ονόματι της καθολικής άρνησης του άλλου. Την αλληλεγγύη νομιμοποιούμαστε να ζητάμε μόνο εν ονόματι της συλλογικότητας που έχει ως συστατικό στοιχείο τον πραγματικό αμοιβαίο σεβασμό των πολιτών. Μέσα στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να δούμε και το θέμα της δημοκρατίας.

Η δημοκρατία είναι κατοχυρωμένη, αλλά το ερώτημα είναι αν είναι όμως και ολοκληρωμένη. Και πρέπει επίσης να δούμε ότι η δημοκρατία δεν είναι μονάχα άρση ανελευθεριών. Έτσι τη γνωρίσαμε στην Ελλάδα και έτσι τη θελήσαμε και την πασχίσαμε, γιατί υπήρχαν πολλές ανελευθερίες.

Αλλά είναι κάτι πέρα απ' αυτό. Είναι μία κίνηση προς τα εμπρός, ένα σύστημα επιλογής αξιών, χάραξης και διαμόρφωσης προοπτικών. Είναι ένα σύστημα που θα επιτρέπει σε όλους τους πολίτες ως άτομα και μέλη της Κοινότητας να επιβιώνουν κάτω από συνθήκες που επιτρέπουν εξίσου στον καθένα, να διαμορφώνει αυτόνομα και δημιουργικά τη ζωή του.

Αυτό είναι πολύ σημαντικό. Όλοι οι πολίτες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώνουν αυτόνομα και δημιουργικά τη ζωή τους. Μια δεύτερη πρόκληση, αναφέρεται στη δημιουργική σχέση κοινωνίας και κράτους. Ο σεβασμός των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων είναι αυτονόητος, αλλά και άρρηκτα δεμένος με την τήρηση υποχρεώσεων προς το σύνολο.

Το κράτος, στη δικιά μας αντίληψη, έχει διευθυντικό ρόλο. Ωστόσο η κρατική δραστηριότητα δεν αποβλέπει στην άνωθεν υπόδειξη των στόχων που πρέπει να εμπνέουν την ατομική και συλλογική δράση μέσα στην κοινωνία.

Αυτή η δραστηριότητα έχει σκοπό την εξασφάλιση των προϋποθέσεων και τη δημιουργία διαδικασιών για ίσες ευκαιρίες και ευχέρειες για όλους, ώστε με την ατομική και συλλογική τους δράση, να διαμορφώνουν ελεύθερα και δημιουργικά τη ζωή τους.

Χρειάζονται γι' αυτό, πολιτικές επικεντρωμένες στον άνθρωπο, στο άτομο, στον πολίτη, που θα συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή και στην ατομική ενίσχυση. Οι πολίτες πρέπει να έχουν συναίσθηση ότι συναποτελούν μία κοινωνία πολιτών, ότι συνανήκουν σε ένα σύνολο, που στηρίζεται πριν απ' όλα, στον αμοιβαίο σεβασμό και στην κοινή ευθύνη.

Ο ρόλος του κράτους, είναι ένας ρόλος τον οποίο μπορεί να περιγράψουμε ως ρόλο οργανωτή ελευθερίας. Αντίθετα όμως με τη νεοφιλελεύθερη άποψη, εμείς πιστεύουμε ότι είναι απαραίτητος ο ρόλος αυτός, αλλά πρέπει το ρόλο αυτό να τον πραγματοποιήσει, το ρόλο αυτό να τον παίξει.

Τρίτη πρόκληση. Η σχέση της οικονομίας με το κράτος και η αντίληψη της ισόρροπης παρουσίας τόσο της ατομικής πρωτοβουλίας, όσο και των αξιών της συλλογικότητας. Η ιδιωτική πρωτοβουλία είναι άξια προστασίας, όχι μόνο ως εκδήλωση ανάπτυξης της προσωπικότητας, αλλά και ως μοχλός για την αναπτυξιακή διαδικασία της οικονομίας.

Αλλά χρειάζεται κατευθύνσεις, έλεγχο, συμπλήρωση. Το κράτος παρεμβαίνει όχι για να υποκαταστήσει την αγορά, αλλά για να σχεδιάσει βασικές κατευθύνσεις της οικονομίας, να αποτρέψει τις καταχρήσεις σε βάρος του γενικού συμφέροντος, να δημιουργήσει αυτόνομους Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας, εκεί όπου το επιχειρηματικό συμφέρον, δεν είναι επαρκές κίνητρο για τη δημιουργία αγαθών, απαραίτητων για όλους.

Εξίσου σημαντικό με την οριοθέτηση του εύρους δράσης, είναι και ο καθορισμός των κανόνων λειτουργίας τους. Με ποιούς κανόνες μεγιστοποιείται το όφελος για το κοινωνικό σύνολο; Οι αναδιανεμητικές λειτουργίες του κράτους ποιές είναι; Ποιά είναι τα όριά τους; Με ποιές πολιτικές μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τα ζητήματα διανομής του πλούτου, που χρειάζεται να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα αυτά;

Και τέλος, πρέπει να δούμε στο πλαίσιο αυτό και τη διαρκή διαπλοκή της προόδου της επιστήμης και της τεχνολογίας. Όχι μονάχα με τις αναπτυξιακές πολιτικές, αλλά και με τις πολιτικές που έχουν πεδίο εφαρμογής την κοινωνία, τα πλέον αδύνατα στρώματα, τους απειλούμενους με τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Τέταρτο σημείο στο οποίο πρέπει να δώσουμε απαντήσεις, είναι η αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων, η αναμόρφωση των θεσμών κοινωνικής αλληλεγγύης. Πρέπει να επικεντρώσουμε τις προσπάθειές μας στην ενίσχυση των κοινωνικά αδύναμων στρώματων, με κριτήριο ποιοι έχουν πραγματικές ανάγκες και λαμβάνοντας επιλεκτικά μέτρα με πολύ εξειδικευμένους στόχους.

Υπάρχει η παραδοσιακή αντίληψη, ότι η κοινωνική δικαιοσύνη συνεπάγεται την ενίσχυση όλων ανεξαιρέτα, οι οποίοι βρίσκονται σε μία μειονεκτική θέση.

Πολλές φορές όμως δε μπορούμε και εκεί πρέπει να αποφασίζουμε να κάνουμε επιλογές, να δούμε ποιοί έχουν περισσότερη ανάγκη και σ' αυτούς κυρίως πρέπει να στραφούμε, για να τονώσουμε τη δημιουργικότητα εκείνων που χρειάζονται ενίσχυση, αλλά και να υπογραμμίσουμε ότι η ευθύνη τους απέναντι στο σύνολο, αποτελεί την άλλη όψη των κοινωνικών τους δικαιωμάτων.

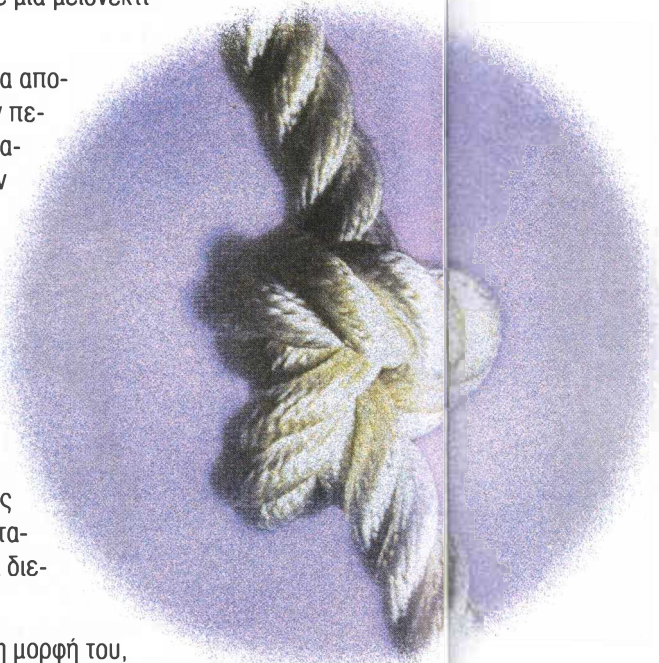
Το μεσημέρι συζητήσαμε με τον κ. Ντ' Αλέμα για την ανεργία στην Ιταλία και ανέφερε ότι υπάρχουν μορφές ενίσχυσης των ανέργων οι οποίες συνεπάγονται ορισμένες κοινωνικές υποχρεώσεις τους, την εκτέλεση εργασιών, οι οποίες ωφελούν την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ωφελούν κοινωνικά ιδρύματα, είναι νέες μορφές απασχόλησης, νέες μορφές συμβολής στην καταπολέμηση της ανάγκης και αυτές τις μορφές πρέπει να διερευνήσουμε.

Το παλιό κοινωνικό κράτος ακόμα και στην καλύτερη μορφή του, συνοδευόταν πάντα από το στίγμα ότι δημιουργούσε εξαρτήσεις. Στις σύγχρονες οικονομικές συνθήκες το κόστος του κοινωνικού κράτους όπως ξέρουμε όλοι με τη σημερινή μορφή του, δημιουργεί βάρη. Βάρη που προκαλούν προβλήματα.

Η λύση οφείλει να αναζητηθεί στην αναδιοργάνωση των δαπανών του κοινωνικού κράτους. Αλλά αναδιοργάνωση όχι στην κατεύθυνση στο να δημιουργήσουμε νέες συνθήκες εξάρτησης, αλλά στη διαμόρφωση προϋποθέσεων δημιουργικής ένταξης εκείνων που βοηθούνται στην οικονομική δραστηριότητα.

Αυτό σημαίνει μικρότερη έμφαση στις δαπάνες στήριξης και πολύ μεγαλύτερη σε δαπάνες εκπαίδευσης, εξοπλισμού και προστασίας για την ουσιαστική συμμετοχή στην οικονομική δραστηριότητα.

Πέμπτη πρόκληση, η αντιμετώπιση της ανεργίας. Μία απάντηση παραδοσιακή, είναι να αυξήσουμε τις επενδύσεις. Αλλά χρειαζόμαστε και συγκεκριμένες πολιτικές για την απασχόληση. Πολιτικές οι οποίες θα υποβοηθούνται από διεθνείς δραστηριότητες, από πολιτικές που εκπορεύονται από υπερεθνικά πλαίσια.



Οι νέες τεχνολογίες πρέπει να αξιοποιηθούν στην ενίσχυση της ικανότητας του εργαζομένου να απασχολείται, να προσαρμόζεται και να βρίσκει δουλειά. Η συνεχής επανεκπαίδευση για παράδειγμα, πρέπει να αναδειχθεί σε κεντρική πολιτική του κράτους και των κοινωνικών φορέων.

Πρέπει συνεχώς, όπως ανέφερε και το παράδειγμα του κ. Ντ' Αλέμα, να συνδέσουμε τη στήριξη των ανέργων, με την υποχρέωσή τους και τη δυνατότητά τους να είναι κοινωνικά δραστηριοποιημένοι. Να εξετάσουμε τη δημιουργία ενός τρίτου τομέα, μέσω του οποίου θα προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στο κοινωνικό σύνολο όσοι δε μπορούν να βρίσκουν απασχόληση μέσω της αγοράς εργασίας.

Φίλες και φίλοι, κυρίες και κύριοι, ο κ. Ντ' Αλέμα μίλησε για τη μεγάλη σημασία της παιδείας και του πολιτισμού. Αυτό είναι ένα επόμενο σημείο, στο οποίο πρέπει να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή. Πρέπει να ανταποκριθούμε στην ιδέα, ότι η παιδεία και ο πολιτισμός συνδέονται άμεσα με αξίες, που δίνουν νόημα στη ζωή μας, που αφορούν τόσο την ανάπτυξη της προσωπικότητάς μας, όσο και τη διαμόρφωση της συλλογικής μας ταυτότητας.

Πρέπει με ιδιαίτερο αίσθημα ευθύνης, να δούμε ποια κοινωνικά πρότυπα προβάλλουμε, ποια πρότυπα στηρίζουμε και αναπαράγουμε. Η παιδεία είναι ένα δημόσιο αγαθό. Πρέπει να τη στηρίξει το κράτος, χωρίς όμως να την κηδεμονεύει. Η παιδεία δεν αποσκοπεί μονάχα στην παραγωγή οικονομικά χρήσιμης γνώσης, αλλά στην εμπέδωση κριτικού πνεύματος και στην καλλιέργεια των νέων και την ανάπτυξη τους ως ώριμων, αυτόνομων και υπεύθυνων προσώπων.

Οι αξίες που πρέπει να μεταλαμπαδευτούν, δεν καθορίζονται από το κράτος, αλλά από την κοινωνία, ως χώρο ελεύθερης διακίνησης ιδεών. Το ίδιο ισχύει για τα πολιτιστικά αγαθά, ο προσδιορισμός των οποίων δεν είναι κρατική υπόθεση, αλλά και δεν επαφίεται στην αγορά, που έχει ως μοναδικό κριτήριο "ό,τι πουλάει".

Το κράτος πρέπει να αφήνει ελεύθερη την καλλιτεχνική δημιουργία, αλλά παράλληλα να στηρίζει την πρωτοπορία και τις απαιτητικές μορφές τέχνης και δημιουργικότητας.

Ένα έβδομο σημείο, είναι η νέα τεχνολογική επανάσταση. Η νέα τεχνολογική επανάσταση και η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, ανοίγουν μεγάλους ορίζοντες για την υλική παραγωγή και ιδιαίτερα για την ένταξη των λαών του Τρίτου Κόσμου στο χώρο της σύγχρονης οικονομίας.

Δεν έχουμε βρει ακόμα τη σχέση ανάμεσα στον αναπτυσσόμενο κόσμο, στον πρώτο κόσμο και στις χώρες του Τρίτου Κόσμου. Δεν έχουμε αναπτύξει μία άποψη, δεν έχουμε διαδώσει μία άποψη, για το πως μπορούμε πραγματικά να βοηθήσουμε τις χώρες του Τρίτου Κόσμου.

Αυτές τις μέρες των αγροτικών κινητοποιήσεων, ένα κεντρικό θέμα ήταν η συμφωνία της GATT, ο νέος Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου και στη συζήτηση αυτή υπήρχε μία πλευρά που δε φωτίστηκε καθόλου.

Είναι η πλευρά των τρίτων χωρών και η πλευρά ακριβώς του τι θα πρέπει να συνεισφέρουμε στην ανάπτυξή τους, με το να διευκολύνουμε και αυτές τις χώρες να αξιοποιήσουν τεχνολογία και να διαθέσουν τα προϊόντα τους.

Ένα όγδοο σημείο είναι το περιβάλλον. Αναφέρθηκε ήδη από τον κ. Ντ' Αλέμα. Χρειάζονται αποτελεσματικές περιβαλλοντικές πολιτικές και δράσεις. Η αυξανόμενη ευαισθησία των λαών στην ανάγκη για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και η μεγαλύτερη κινητοποίηση του επιστημονικού κόσμου προς τις κατευθύνσεις αυτές, ανοίγει την προοπτική μιας ευρύτερης κοινωνικής συμμαχίας.

Η οικονομική ανάπτυξη και η περιβαλλοντική προστασία, αποτελούν ακόμα και

σε μικρότερης κλίμακας κοινωνίες διαρκή διλήμματα. Αμα είναι να χτιστεί ένα εργοστάσιο, ξέρουμε και εδώ στον τόπο μας, όπως π.χ. στη Χαλκιδική, στο εργοστάσιο χρυσού υπάρχουν αναμετρήσεις και οι αναμετρήσεις αυτές διεξάγονται πάντα με μονόπλευρα κριτήρια.

Θα πρέπει τα κριτήριά μας να γίνουν πιο πλούσια, και να υπάρξει ένας κοινωνικός διάλογος γύρω από τα προβλήματα αυτά, για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις της προστασίας του περιβάλλοντος, όπως τίθενται σήμερα.

Ένα επόμενο θέμα είναι η σχέση των πολιτικών φορέων και ιδίως των κομμάτων με την κοινωνία. Είναι επιτακτική η ανάγκη αποκατάστασης μιας ουσιαστικής σχέσης αντιπροσώπευσης, αμφίδρομης λειτουργίας και πολιτικής δημιουργικότητας. Πρέπει η πολιτική μας δράση να είναι αξιόπιστη και ξέρουμε ότι η πολιτική δράση σήμερα στη δικιά μας κοινωνία, δεν είναι αξιόπιστη.

Πρέπει η πολιτική μας δράση να συνδεθεί με κοινωνικά κινήματα και ξέρουμε ότι υπάρχει δυσπιστία απέναντι σε κοινωνικά κινήματα. Πρέπει τα πολιτικά κόμματα και ιδίως ο δικός φορέας, να συνδεθεί με τις ζωντανές δυνάμεις της κοινωνίας. Τον ψάχνουμε αυτόν το δρόμο και δεν τον έχουμε βρει ακόμα.

Πρέπει επίσης, για να διαμορφώσουμε την πολιτική της αριστεράς, να δούμε τις σχέσεις των κρατών και των εθνικών κοινωνιών, σε έναν κόσμο ο οποίος βασίζεται στις αρχές του δικαίου και της συνεργασίας, σε έναν κόσμο ο οποίος πρέπει να σέβεται την πολυπολιτισμική πραγματικότητα, σε έναν κόσμο όπου οι υπερεθνικές συνεργασίες και οι διεθνείς οργανισμοί αποτελούν αδήριτη ανάγκη.

Δεν είναι πια ένας κόσμος όπου το κάθε εθνικό κράτος μπορεί να χαράζει μόνο του την οποιαδήποτε πολιτική. Είναι ένας κόσμος, όπου υπάρχουν δεσμεύσεις, όπου υπάρχουν υποχρεώσεις, όπου προκύπτουν από το διεθνές δίκαιο και τις διεθνείς συνθήκες, δρόμοι τους οποίους πρέπει να ακολουθήσουμε.

Και πρέπει με τους δρόμους αυτούς, με τις υποχρεώσεις αυτές, να συμβιβαστούμε και να δούμε πως θα δράσουμε μέσα από τις διαπλοκές οι οποίες υπάρχουν. Και συνυφασμένο μ' αυτό το θέμα, είναι ένα άλλο θέμα.

Το θέμα του πως θα μπορέσουμε την πολιτική την οποία εμείς ασπαζόμαστε, να την περάσουμε σε ένα διεθνές επίπεδο, για να μπορέσει να έχει εφαρμογή. Γιατί στη χώρα μόνο, δε μπορεί να εφαρμοστεί μία πολιτική αποτελεσματικά.

Πρέπει σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, να γίνει μία κοινή προσπάθεια. Γι' αυτό πρέπει να δούμε τις σχέσεις μας με διεθνείς σχηματισμούς, όπως η Σοσιαλιστική Διεθνής, το Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα, η Σοσιαλιστική Ομάδα του Ευρωκοινοβουλίου, οι άλλοι συγγενείς σχηματισμοί, διμερείς και πολυμερείς πρωτοβουλίες.

Πρέπει να συμμετάσχουμε σε μία πραγματική συσπείρωση των πνευματικών και κοινωνικών δυνάμεων στην Ευρώπη. Και όχι μονάχα στην Ευρώπη, αλλά ευρύτερα. Ακούσατε πριν για τη Σοσιαλιστική Διεθνή και το εύρος το οποίο έχει. Έχει σημασία οι δυνάμεις αυτές οι οποίες έχουν τις ίδιες αξίες, να είναι όσο το δυνατόν γίνεται πιο εκτεταμένες, για να μπορούν να εφαρμόζουν κοινές πολιτικές, με διαφοροποιήσεις βέβαια από χώρες σε χώρες, αλλά με κοινούς στόχους.

Χρειάζεται μια συντονισμένη και καθολική προσπάθεια, για να προσδιορίσουμε τις δυναμικές των εξελίξεων. Εται μονάχα θα μπορέσουμε να μετατρέψουμε τις κοινωνίες της αβεβαιότητας και του φόβου, σε κοινωνίες ελπίδας και δημιουργικότητας.

Και τέλος, δύο λέξεις για την ελληνική πραγματικότητα, γιατί για μας και η ελληνική πραγματικότητα θέτει προκλήσεις. Χρειάζεται η αναζήτηση ενός ειλικρινούς πολιτικού διαλόγου και κοινής δράσης στην κοινωνία, μακριά από βραχυπρόθεσμες σκοπιμότητες, μακριά από δημαγωγίες και λαϊκισμούς ή εκλογικές σκοπιμότητες.

Η απόρριψη των μετωπικών συγκρούσεων άλλων εποχών, που λειτουργούν σε βάρος της ίδιας της κοινωνίας και τελικά σε βάρος των αδυνάμων, είναι αναγκαία. Επίσης αναγκαίο είναι να δώσουμε ένα σύγχρονο περιεχόμενο στην έννοια του πατριωτισμού, βασισμένο στις πάγιες αξίες και αρχές του σοσιαλισμού και με κριτήριο τι καθιστά σήμερα την Ελλάδα ισχυρή.

Κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι, μία προσπάθεια η οποία θέλει να δώσει απαντήσεις σε όλα τα ερωτήματα, είναι ικανή να επαναφέρει την πολιτική στο πρώτο πλάνο της κοινωνίας. Ο οικονομισμός της παλιάς σοσιαλιστικής σκέψης, η πίστη ότι αρκεί η απελευθέρωση των παραγωγικών δυνάμεων για να επακολουθήσει αυτόματα περίπου μία νέα πιο ανθρώπινη εποχή, αποδείχθηκε ότι είναι εκτός πραγματικότητας. Ο οικονομισμός αυτός δε μπορεί να οδηγήσει σε μία νέα εποχή, να αντιμετωπίσει τα αιτήματα της νέας εποχής.

Είδαμε αντίθετα, ότι η οικονομία αυτονομείται, ότι ετοιμάζει ένα νέο κύμα παραγωγικότητας, ικανό να διαλύσει τις κοινωνικές σχέσεις, ικανό να αλλάξει ριζικά αυτό το οποίο είχαμε πετύχει με βάση τις αξίες του σοσιαλισμού, ικανό επίσης να δημιουργήσει μία κοινωνία μεγάλων αντιθέσεων, μεγάλων αντιπαλοτήτων και χωρίς κοινωνική συνοχή.

Πιστεύουμε όμως, ότι αυτή την πραγματικότητα μπορούμε να την καθυποτάξουμε και να δημιουργήσουμε κοινωνικές σχέσεις μιας ανώτερης ποιότητας. Τι από τα δύο θα γίνει; Αν θα οδηγηθούμε σε μία κοινωνία αντιπαλοτήτων ή σε μία κοινωνία με πιο αναπτυγμένες ανθρώπινες σχέσεις, είναι ένα θέμα πολιτικής διεργασίας και νέας μορφής αγώνα.

Εμείς, σημαδέψαμε πάνω από 20 χρόνια - και το εμείς αφορά το ΠΑΣΟΚ αλλά και όλα τα άλλα κόμματα της Αριστεράς - με τις θέσεις μας, τη δράση μας, την πορεία αυτού του τόπου. Στις νέες προκλήσεις που ανοίγονται στο τέλος του αιώνα για την Ελλάδα και τους λαούς της Ευρώπης, δεν υπάρχει διλήμμα επιλογής.

Πρέπει να ανταποκριθούμε θετικά, με προτάσεις, πρωτοβουλίες, συνεργασίες, αν θέλουμε να μείνουμε στο προσκήνιο της πολιτικής δράσης και δημιουργικότητας, αν θέλουμε να επηρεάσουμε αποφασιστικά τις εξελίξεις στον τόπο και την κοινωνία μας.

Στην κατεύθυνση αυτή, δεν είναι μόνο το ΠΑΣΟΚ, δεν είναι μόνο το ένα ή το άλλο κόμμα του ίδιου χώρου. Είναι πολλές πολιτικές δυνάμεις. Είναι ευρύτερες κοινωνικές συμμαχίες, που βλέπουν πέρα από τις προσωπίδες κομμάτων ή πολιτικών χωροθετήσεων, τα πολιτικά μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα συμφέροντα της ελληνικής κοινωνίας και αυτής της χώρας.

Εχουμε ευθύνη να ανταποκριθούμε σ' αυτές τις προκλήσεις. Εχουμε ευθύνη να ανταποκριθούμε στις αναμονές. Εχουμε ευθύνη να ανταποκριθούμε στην ανάγκη μιας ευρύτερης συνεργασίας, στη διερεύνηση - αυτό που είπα στην αρχή - μας νέας πολιτικής ηγείρου.

Το Σοσιαλιστικό Κίνημα έζησε και μεγαλούργησε, γιατί είχε την ικανότητα να ξεπερνάει τα σημερινά κεκτημένα, δίνοντας πάντα προτεραιότητα στο ζητούμενο. Στο ζητούμενο του σήμερα και του αύριο. Ας το επιδιώξουμε πάλι. Και αν το επιδιώξουμε με τόλμη, με θάρρος, με ιδέες και φαντασία, σίγουρα θα τα καταφέρουμε.

Ευχαριστώ.

Νίκος Κωνσταντιόπουλος

Φίλες και φίλοι, συντρόφισσες και σύντροφοι, ανταποκριθήκαμε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην πρόσκληση του ΠΑΣΟΚ γιατί θεωρούμε θετική κάθε πρωτοβουλία που έχει ως στόχο τη διερεύνηση των σύγχρονων προβλημάτων και των προοπτικών της Αριστεράς στο ιστορικό όριο του 2000.

Ο κόσμος είναι σε κατάσταση δοκιμασίας. Αρα η Αριστερά οφείλει να είναι σε κατάσταση διαρκούς αναζήτησης και ετοιμότητας. Δεν είναι συνηθισμένη και τρέχουσα η συγκυρία, ούτε ταξινομείται εύκολα με τις παραδοσιακές κωδικοποιήσεις.

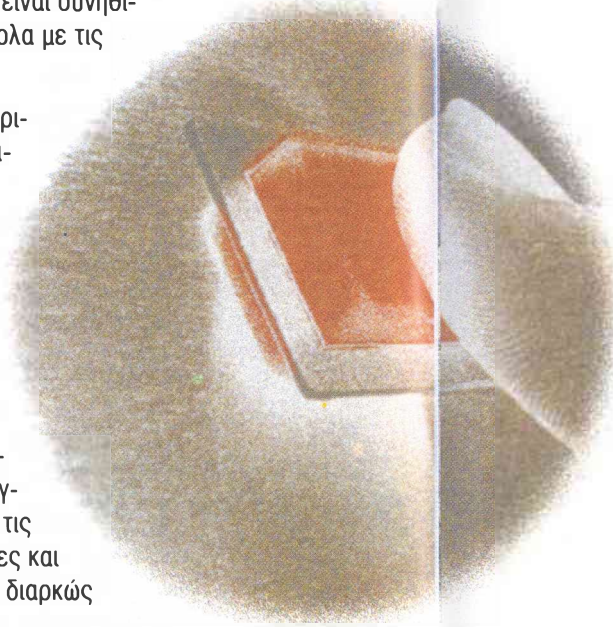
Και αυτό επιβάλλει στην Αριστερά να επαναπροσδιοριστεί στο νέο ιστορικό πεδίο, όχι μυθολογικά, αλλά οραματικά, ως δύναμη ιστορικού σχεδιασμού για τις κοινωνίες και τις εξουσίες του 21ου αιώνα, για το μέλλον του ανθρώπου και του πλανήτη, για τα μοντέλα ανάπτυξης και οικονομίας σε σχέση με τα κοινωνικά δικαιώματα και τις οικολογικές αξιώσεις, για τις νέες εξουσίες και τις νέες αντιστάσεις που δε θα προσθέτουν εξουσιασμούς και αλλοτριώσεις, αλλά θα διευρύνουν τις ελευθερίες και την κοινωνική συνοχή δίνοντας διαρκές περιεχόμενο ζωής στις απαραίτητες κοινωνικές αξίες του ανθρωπισμού, με δημοκρατία, ισότητα, αλληλεγγύη, δικαιοσύνη και ειρήνη, ιδέες και αξίες μέσα από τις οποίες διαμορφώθηκε η κουλτούρα της Αριστεράς, ιδέες και αξίες μέσα από τις οποίες καλείται και πάλι να δράσει διαρκώς η Αριστερά.

Γιατί αυτά τα οποία συμβαίνουν σήμερα γύρω μας και καλούμαστε όλοι διαρκώς να βιώνουμε δεν είναι ο ρόγχος ενός αιώνα που τελειώνει. Αποτελούν τη μήτρα του αιώνα που έρχεται. Αποτελούν την ιστορική πρόκληση της Αριστεράς.

Ο διάλογος για την Αριστερά και η διαρκής προσπάθεια για την ανανέωση της σκέψης των προγραμματικών της οριζόντων και των μορφών έκφρασής της, είναι οργανικό στοιχείο της ταυτότητας του Συνασπισμού.

Στα λίγα λεπτά αυτής της παρέμβασης θα αποφύγω τα θεωρητικά προβλήματα και θα αναφερθώ σε ορισμένες κρίσιμες επισημάνσεις για το κεντρικό πρόβλημα της στρατηγικής, της σύγχρονης δημοκρατικής Αριστεράς στον τόπο μας.

Επισημάνσεις που αναφέρονται στο χρόνιο πολιτικό πρόβλημα της Ελλάδας και στον αναλλοίωτο πυρήνα του. Ο Συνασπισμός πιστεύει ότι το δικομματικό σύστημα που κυριάρχησε στην Ελλάδα μετά το 1974 κατά τη μεταπολίτευση, παγίδευσε την ελληνική κοινωνία και δε βοήθησε τη χώρα να ανταποκριθεί στις ανάγκες των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και του ευρύτερου γεωπολιτικού της χώρου.



Στηρίχθηκε στην απομόνωση και την απορρόφηση της ευρύτερης Αριστεράς και διευκολύνθηκε από το εκάστοτε εκλογικό σύστημα. Ο Συνασπισμός πιστεύει επίσης ότι ήδη αυτό το σύστημα έχει εξαντλήσει τα περιθώριά του και το δυναμισμό του.

Γι' αυτό και είναι ορατά τα προβλήματά του, αλλά και η ασφυκτική ανάγκη μετάβασης σε ένα νέο πολιτικό σκηνικό. Εχουμε ήδη μπει στη μετάβαση αυτή, χωρίς όμως να έχουν αναδειχθεί οι στρατηγικές διαμόρφωσης αυτής της μετάβασης, χωρίς να έχουν ομολογηθεί και αναλυθεί αυτές οι στρατηγικές.

Εδώ εμφανίζονται περίπου ως υποκατάστατο στρατηγικής και ως ιδεολογήματα πολλαπλής χρήσεως, το αίτημα του εκσυγχρονισμού και το μόρφωμα της κεντροαριστεράς.

Η σύγχρονη Αριστερά, η δημοκρατική Αριστερά της σοσιαλιστικής έμπνευσης και προφανές ότι αγωνιά και αγωνίζεται για προοδευτικές κοινωνικές πολιτικές και θεσμικές κατακτήσεις πέραν της τεχνοκρατικής εκδοχής του εκσυγχρονισμού.

Θέλει να υπερβεί τις επιλογές και τις τεχνικές που οδηγούν στις αδυσώπηρες κοινωνίες των 2/3, να εμπνευστεί και να εμπνεύσει αξίες και μορφές δράσης με οικολογική, κοινωνική και δημοκρατική προτεραιότητα.

Κυρίως γιατί το ελεύθερο παιχνίδι της αγοράς και το αδίστακτο παιχνίδι της εξουσίας ολοένα και αυτονομούνται από κάθε δημοκρατικό θεσμό ευθύνης και ελέγχου.

Νέες μορφές εξουσίας αναδεικνύονται, κυριαρχούν και συναλλάσσονται στους τομείς των ΜΜΕ και της χρηματιστηριακής οικονομίας, με αποτέλεσμα η άνοδος της διαφθοράς και στην οικονομία και στην κοινωνία και στην πολιτική να μεγαλώνει διαρκώς την απόσταση ανάμεσα στις καταστάσεις ζωής που καλείται να αντιμετωπίσει ο πολίτης και στη λειτουργία του πολιτικού συστήματος που τον αφορά.

Και εδώ είναι μια από τις πρώτες προκλήσεις της σύγχρονης Αριστεράς. Οι νέες μορφές θεσμών, που θα εξασφαλίσουν το δημοκρατικό και κοινωνικό έλεγχο.

Οσο για το μόρφωμα της κεντροαριστεράς, πέρα από την παλαιότερη χρήση και νοηματοδότηση του όρου στον τόπο μας, σε εποχές που η Αριστερά τελούσε υπό διωγμό, είναι φανερό ότι επιβάλλεται η αποσαφήνιση του πολιτικού της περιεχομένου επί της ουσίας, σε σχέση με τις εφαρμοζόμενες πολιτικές για τις πολιτικές που έχει ανάγκη ο τόπος και όχι για τη μετά θάνατο ζωή.

Γιατί όλοι πια ξέρουμε τις σκοπιμότητες και τα αποτελέσματα παλαιότερων συνημάτων περί εθνικής λαϊκής ενότητας και δημοκρατικής συμπαράταξης.

Ξεκινώντας από αυτές τις επισημάνσεις θέλω να αναφερθώ σε 4 σημεία που κατά τη γνώμη μου αποτελούν τις μεγάλες προκλήσεις για την ελληνική Αριστερά στο σύνολό της, με δεδομένες τις ιδιομορφίες που παρουσιάζει η ελληνική κοινωνία.

Σημείο πρώτο: η εξωτερική πολιτική. Στη μεταψυχροπολεμική εποχή η Ελλάδα βρίσκεται στο επίκεντρο της μεγαλύτερης ρευστότητας.

Η απάντηση από τη σκοπιά της Αριστεράς στα προβλήματα που θέτει σήμερα η ελληνική εξωτερική πολιτική προϋποθέτει απάντηση σε κρίσιμα ερωτήματα, Αριστερά και κράτος-έθνος, Αριστερά και εθνικισμός, Αριστερά και μειονότητες, Αριστερά και υπερεθνικές ολοκληρώσεις, Αριστερά και πολιτισμική επικοινωνία.

Σημείο δεύτερο: η ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας. Η Ελλάδα σήμερα είναι η χώρα με τους μικρότερους δείκτες στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η χώρα που πρέπει να υποστεί τη βιαιότερη προσαρμογή στα πλαίσια των διαδικασιών ενοποίησης.

Με άλλα λόγια είναι η χώρα που υφίσταται με μεγαλύτερη από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες ένταση στα προβλήματα της παγκοσμιοποίησης της παραγωγής και των συναλλαγών, της διεθνοποίησης και αλληλεξάρτησης που διαμορφώνουν τη νέα τάξη πραγμάτων.

Το εάν αυτή η προσαρμογή θα γίνει με πολιτικές και κριτήρια που θα διαμορφώνεται από τη σκοπιά του κόσμου της εργασίας και του πολιτισμού, ή από τη σκοπιά του κεφαλαίου και των μηχανισμών της αγοράς, είναι το μεγάλο ερώτημα. Κι εδώ είναι μια ακόμη πρόκληση για την ελληνική Αριστερά.

Σημείο τρίτο: το πολιτικό σύστημα της χώρας. Η Ελλάδα έχει κρατικές και πολιτικές δομές που δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες και προκλήσεις. Η μεγάλη αυτή καθυστέρηση θέτει με εντονότερο απ’ ό,τι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες πρόβλημα μεγάλων αλλαγών στο πολιτικό πλαίσιο, στο σύστημα διακυβέρνησης και τη λειτουργία του κράτους.

Οι πολίτες απαιτούν και στην Ελλάδα στην κρίση της δημοκρατίας να αντιταχθεί η διεύρυνση της δημοκρατίας, που σημαίνει διεύρυνση του διαλόγου και της συναίνεσης από τα πριν και όχι εκ των υστέρων για επικύρωση ως άλλοθι.

Η διεύρυνση της συμμετοχής και των ελέγχων, των πρωτοβουλιών και της έμπνευσης εναντίον της αυθαιρεσίας και του αυταρχισμού, της διαφθοράς και της ευτέλειας, των ανισοτήτων και των αποκλεισμών, της προσαρμογής και της απάθειας, των κομματικών ηγεμονισμών και των εκάστοτε κυβερνητικών παραγοντισμών.

Σημαντικό ρόλο θα παίξουν προς αυτή την κατεύθυνση νέοι θεσμοί, αποτελεσματικές πολιτικές εγγυήσεις ανανέωσης και εξυγίανσης αλλά και οι δραστηριότητες στο εκλογικό σύστημα και το σύστημα διακυβέρνησης.

Με το πολιτικό μας σύστημα σε κρίση και με την κοινωνία μας σε παρακμιακή τροχιά η απλή αναλογική είναι όρος λειτουργικής αποτύπωσης και αντιστοίχισης κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, όρος λειτουργικής αναδιάταξης και ανασύνταξης λειτουργικής αναμόρφωσης του πολιτικού μας χάρτη και δεν είναι παραδοσιακό σύνδρομο ηττοπαθές της Αριστεράς.

Σημείο τέταρτο: η κουλτούρα των σχέσεων ανάμεσα στις δυνάμεις της Αριστεράς και συνολικά ανάμεσα στις δυνάμεις του προοδευτικού χώρου, όπως οι ελληνικές ιδιομορφίες έχουν προσδιορίσει.

Φίλες και φίλοι, συντρόφισσες και σύντροφοι, η μεταπολίτευση του ’74 αποκατέστησε την τυπική λειτουργία της δημοκρατίας, διαμόρφωσε πολιτική σταθερότητα, σε όλη όμως την 20ετία της πρώτης μεταπολίτευσης λειτουργήσαν και αξιοποιήθηκαν ιστορικά και πολιτικά σύνδρομα της προηγούμενης περιόδου.

Και στο χώρο της ευρύτερης Αριστεράς οι σχέσεις του ΠΑΣΟΚ με την υπόλοιπη Αριστερά προσδιορίστηκαν εν πολλοίς από αυτά τα σύνδρομα και από την αξιοποίηση αυτών των συνδρόμων.

Μια νέα κουλτούρα στις σχέσεις των κομμάτων του ευρύτερου προοδευτικού και αριστερού χώρου είναι σήμερα δημοκρατική και στρατηγική πρόκληση για όλη την Αριστερά στην Ελλάδα.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να επισημάνω ότι η ιταλική εμπειρία είναι χρήσιμη για όλους μας. Βεβαίως η ΕΛΙΑ όπως κατ’ επανάληψη έτσι και σήμερα, όπως είπε ο Μάσιμο Ντ’ Αλέμα, εκπορεύεται από την ιστορία της χώρας του και κατά τουτο δεν είναι εξαγωγίμο πολιτικό προϊόν.

Βασικά όμως στοιχεία, που η σημασία τους υπερβαίνει τα όρια της ιταλικής εμπει-

ρίας, είναι η απουσία ηγεμονισμού, οι σχέσεις ισοτιμίας που αναπτύχθηκαν ανάμεσα στις πολιτικές δυνάμεις που συναποτελέσαν την ΕΛΙΑ, η προγραμματική σύμπτωση, η τροποποίηση του εκλογικού συστήματος, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται και η ελεύθερη επιλογή κάθε πολίτη και η αποτελεσματικότητα της πολιτικής πρότασης και δράσης.

Φίλες και φίλοι, κυρίες και κύριοι, θα ήθελα τελειώνοντας να επισημάνω ότι η ελληνική ιδιομορφία σήμερα συνίσταται στο εξής.

Τα προβλήματα με τα οποία βρίσκεται αντιμέτωπη η χώρα μας και στα οποία οφείλουμε να δώσουμε απαντήσεις παραπέμπουν ευθέως στα μεγάλα σύγχρονα προβλήματα με τα οποία οφείλει να αναμετρηθεί η Αριστερά.

Αρα για τα ελληνικά δεδομένα διάλογος για τη σύγχρονη Αριστερά σημαίνει διάλογος για τις πολιτικές που πρέπει να εφαρμοστούν σήμερα στην Ελλάδα. Το ΠΑΣΟΚ είναι κυβέρνηση με αυτοδύναμη πλειοψηφία και έχει την ιστορική ευκαιρία να μετατρέψει σε πράξεις τις ιδέες που έχει και εξαγγέλλει.

Θέλω να είμαι ειλικρινής. Οι προβληματισμοί που ακούστηκαν και που θα ακουστούν υποθέτω στη συνέχεια σ’ αυτή την αίθουσα, δεν αντανakλώνται σήμερα κατ’ αντιστοιχία στην κυβερνητική πολιτική.

Η άρση αυτής της ολοφάνερης αναντιστοιχίας αποτελεί πρωταρχική ευθύνη και πρόκληση, αλλά ταυτόχρονα και Λυδία Λίθο για την αξιοπιστία και αποδοχή και την αντοχή στο χρόνο ορισμένων διακηρύξεων.

Φίλες και φίλοι, κυρίες και κύριοι, οι νέες συνθήκες στη ζωή και οι νέες αντιθέσεις στις κοινωνίες, τα νέα δικαιώματα και οι διαφορετικότητες των ανθρώπων, οι νέες εξουσίες και οι νέες συγκρούσεις, διαμορφώνουν το πεδίο για τις νέες αντιστάσεις και δράσεις της σύγχρονης δημοκρατικής Αριστεράς.

Όσο μειώνονται κοινωνικά και οικολογικά οι αντοχές κάτω από τις οικονομικές πιέσεις που ενεργοποιεί και εξαπολύει η μονοδιάστατη ανάπτυξη της παγκόσμιας αγοράς, τόσο προβάλλει πιεστικά η απελευθέρωση εκείνου του κοινωνικού και πολιτικού δυναμισμού που θα αξιώσει τις ριζοσπαστικές αλλαγές στην οργάνωση και λειτουργία των κοινωνιών και των θεσμών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Γιατί σε παγκόσμιο επίπεδο σήμερα και η κοινωνία και η πολιτική πάσχουν. Αλλά όπως πάντα έτσι και σήμερα ούτε οι μοιρολατρικές τάσεις, ούτε οι μεταφυσικές νοοτροπίες, ούτε οι τεχνικές της εξουσίας και του κυβερνητισμού θα δώσουν απάντηση στην ιστορική αναγκαιότητα.

Η Αριστερά μέσα σ’ αυτές τις συνθήκες καλείται να πρωτοπορήσει. Και η ασφάλεια του κόσμου αλλά και η οικονομική δράση, όπως επίσης οι μορφές διακυβέρνησης και οι οικολογικές ισορροπίες, οι κοινωνικοί αποκλεισμοί και οι ρατσιστικές διακρίσεις, οι αντιθέσεις εξουσίας και πλούτου, γνώσης και απασχόλησης, κοινωνικής φροντίδας και εξαθλίωσης αξιώνουν περισσότερη δημοκρατία, αλληλεγγύη και ελευθερία, ισότητα και δικαιοσύνη, ειρήνη και σταθερότητα, οικολογική, κοινωνική και ανθρώπινη ευαισθησία, ηθική και ευθύνη στην άσκηση της πολιτικής.

Επιβεβαιώνουν το απαράγραπτο περιεχόμενο ζωής που έχουν αυτές οι κοινές αρχές και αξίες μέσα από τις οποίες πάλεψε και καλείται και πάλι να παλέψει η Αριστερά. Και διαμορφώνουν πέρα από τον κορεσμό και την αλλοτρίωση που πλεονάζουν δεσμούς δράσης και εμπιστοσύνης, ανθρώπινη και πολιτισμική επικοινωνία, μια νέα ιστορική αισιοδοξία.

Η Αριστερά της δημοκρατικής και σοσιαλιστικής έμπνευσης και δράσης καλείται αυτή τη νέα ιστορική αισιοδοξία να τη δημιουργήσει, να τη στηρίξει και να την καταξιώσει για τον 21ο αιώνα, για μια παγκόσμια κοινωνία η οποία ολοένα και πε-

ρισσότερο θα εμφορείται από τις αρχές και τις αξίες της σύγχρονης δημοκρατικής Αριστεράς.

Σας ευχαριστώ.

Βάσω Παπανδρέου

Η υπόθεση της δημιουργίας και πόσο μάλλον της δράσης μιας σύγχρονης Αριστεράς παραμένει ένα από τα μεγάλα ζητούμενα για ολόκληρη την Ευρώπη.

Τι εκπροσωπεί σήμερα η Αριστερά; Ποιά είναι εκείνα που μας διαχωρίζουν όλους εμάς από τη Δεξιά; Ποιά είναι εκείνα που μας ενώνουν; Αυτά τα ερωτήματα ζητούν τις δικές τους πειστικές απαντήσεις πριν να γίνει δυνατό να προχωρήσουμε στην οποιαδήποτε πολιτική ή οργανωτική σύνθεση.

Παραδοσιακά η Αριστερά προσδιοριζόταν με βάση τις ταξικές διακρίσεις της κοινωνίας και την άποψή της για το οικονομικό, κοινωνικό σύστημα που τις προκαλεί.

Αυτή η διάκριση εμφανίζεται εξασθενημένη, στο βαθμό που οι εθνικές οικονομίες βρίσκονται σε διαδικασίες ενσωμάτωσης, σε μεγαλύτερα οικονομικά σύνολα, οπότε οι προτεραιότητες της ενσωμάτωσης βάζουν σε δεύτερη μοίρα τις ταξικές διακρίσεις και την κοινωνική ευαισθησία σε εθνικό επίπεδο.

Εν τούτοις, οι φορείς της Αριστεράς έχουν τη δυνατότητα αλλά και την υποχρέωση να επαναπροσδιορίσουν την ταξική διάκριση και την κοινωνική ευαισθησία στο επίπεδο του ευρύτερου συνόλου.

Σ' αυτή τους όμως την προσπάθεια θα πρέπει να συνδυάσουν την εθνική επιλογή και την αριστερή επιλογή. Μέχρι στιγμής υπερισχύουν οι εθνικές επιλογές από τις αριστερές και γι' αυτό δίνεται η εντύπωση ότι καταργείται και η διάκριση Αριστεράς-Δεξιάς, χάριν της ενιαίας πολιτικής που είναι η επιτυχής εθνική συμμετοχή στη διαδικασία ολοκλήρωσης.

Οι δυνάμεις του κέντρου παραδοσιακά χαρακτηρίζονται από την ικανότητα να διαχωρίζονται αλλά και να συμπλέουν τόσο με τη Δεξιά όσο και με την Αριστερά. Αυτός ο διαχωρισμός αλλά και η σύμπλευση πολλές φορές παίρνουν διαστάσεις στρατηγικής σημασίας για την κατάκτηση της εξουσίας.

Σ' αυτή την περίπτωση η κεντροαριστερά δεν προσδιορίζεται τόσο με βάση τις κοινωνικές συμμαχίες, αλλά κυρίως με βάση τις πολιτικές συμμαχίες διαφορετικών κοινωνικών ομάδων. Σήμερα στην Ευρώπη υπάρχει πρόσφορο έδαφος για τη δημιουργία μονίμων συμμαχιών στο χώρο της κεντροαριστεράς υπό τις εξής προϋποθέσεις.

- * Κοινή άποψη για τις διαδικασίες και τους στόχους της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.
- * Κοινή άποψη για τη δοσολογία μεταξύ εθνικής και αριστερής πολιτικής.
- * Κοινή άποψη για τις κοινωνικές δυνάμεις που θα στηρίξουν μια τέτοια συμμαχία, στις οποίες πρέπει να συμπεριλαμβάνονται και οι χώροι των μεταναστών, των

κοινωνικά αποκλεισμένων και των άλλων μειονοτήτων.

- * Κοινή άποψη για την εξωτερική πολιτική και την άμυνα, για τον τρίτο κόσμο, για την ανάγκη φορολογίας των κερδών του κερδοσκοπικού κεφαλαίου διεθνώς, για την ανεργία, για τόσα άλλα προβλήματα.

Για μια ακόμη φορά οι δυνάμεις της Αριστεράς εμφανίζονται αμήχανες μπροστά στις εξελίξεις αφήνοντας έδαφος στη Δεξιά. Ο κατακερματισμός των δυνάμεων είναι η μία αιτία, αλλά όχι η κύρια.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι το έλλειμμά μας σε ιδέες, σε όραμα, σε απαντήσεις στα σύγχρονα προβλήματα. Κατά τη γνώμη μου, αυτά ακριβώς είναι που μπορεί και πρέπει να μας ενώσουν για ένα πιθανότατα βασανιστικό αλλά ουσιαστικό διάλογο.

Είναι τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα και όχι οι εκλογικές ανάγκες, που πρέπει να φέρουν τις δυνάμεις της Αριστεράς στο ίδιο τραπέζι. Οι πολίτες περιμένουν πολιτικές απαντήσεις, όχι πολιτικά σχήματα.

Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα υπάρχει η σχέση των δυνάμεων της ευρείας Αριστεράς το γνωστό κακό παρελθόν. Οι ευθύνες δεν είναι μονομερείς. Και εμείς στο ΠΑΣΟΚ αποδεχόμαστε το δικό μας μερίδιο.

Όμως, οι κοινές απαντήσεις στα προβλήματα του σήμερα και του αύριο είναι η πραγματική πρόκληση για ολόκληρη την Αριστερά. Όσοι προσφεύγουν στο χθες απλώς αναζητούν άλλοθι για την απατηλή τους αυτάρκεια.

Ευχαριστώ.

Γεράσιμος Αρσένης

Θα μου επιτρέψετε να είμαι πολύ πιο συγκεκριμένος και ελπίζω λίγο πιο αισιόδοξος για την προοπτική της Αριστεράς. Επειδή μας παρακολουθούν και πολλοί έξω από αυτή την αίθουσα νομίζω ότι δεν πρέπει να φύγουμε από αυτή τη συζήτηση χωρίς να απαντήσουμε στο καυτό ερώτημα που ρωτάει ο πολίτης: ποιά είναι η διαχωριστική γραμμή, τι χωρίς σήμερα την Αριστερά από τη Δεξιά;

Κι αυτό πρέπει να το απαντήσουμε χωρίς υπεκφυγές, με λόγια απλά που πρέπει να είναι κατανοητά σε όλους. Πιστεύω ότι σήμερα στη θεωρία και στην πράξη η διαφορά δεν έγκειται σε ζητήματα δημοκρατίας, δημοκρατικών θεσμών στην πολιτική δημοκρατία.

Η βασική διαφορά είναι στην οικονομική δημοκρατία στο χάρτη των οικονομικών δικαιωμάτων του πολίτη. Δουλειά, κράτος πρόνοιας, δικαιότερη κατανομή του εθνικού πλούτου και του εισοδήματος είναι τα βασικά στοιχεία του χάρτη των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων της Αριστεράς στη θεωρία και στην πράξη.

Η Δεξιά έχει προβλήματα με αυτή την πρόταση, με ένα χάρτη δικαιωμάτων που βάζει σε προτεραιότητα το δικαίωμα για δουλειά αποτελεσματική και λυτρωτική, που βάζει σε προτεραιότητα την ελεύθερη πρόσβαση σε δημόσια αγαθά, όπως είναι η παιδεία και η υγεία.

Που βάζει προτεραιότητα στο θέμα της διανομής του εθνικού εισοδήματος και του πλούτου και στην πρόσβαση στην κοινωνία της πληροφορικής. Έχει προβλήματα με ένα τέτοιο χάρτη δικαιωμάτων, προβλήματα ιδεολογικά, αλλά και προβλήματα πρακτικής.

Πρέπει όμως να πούμε ότι ενώ στεκόμαστε περήφανα πάνω σ' αυτά τα στοιχεία στη θεωρία, στην πράξη η Αριστερά έχει καταθέσει τα όπλα και έχουμε ξεχάσει αυτές τις προτεραιότητες. Και μέσα στη διαχείριση της εξουσίας έχουμε δώσει δεύτερη, τρίτη, τέταρτη προτεραιότητα σε αυτά τα οικονομικά δικαιώματα.

Και το θέμα που μπαίνει είναι γιατί; Συνήθως το θέμα έρχεται από μια έννοια *real politic*, ότι είμαστε υποχρεωμένοι να ενσωματωθούμε στην παγκόσμια οικονομία με ένα τρόπο και ρυθμούς που μας αναγκάζουν να αναβάλουμε για αργότερα τη δικαίωση αυτών των οικονομικών δικαιωμάτων.

Εγώ πιστεύω ότι ως θέμα αρχής η Αριστερά πρέπει να αρνηθεί μια πορεία που ακυρώνει αυτά τα οικονομικά δικαιώματα στο βωμό μιας ταχύρυθμης ενσωμάτωσης στην παγκόσμια οικονομία με αυτούς τους ρυθμούς και με αυτή την προσέγγιση.

Είπα ως θέμα αρχής. Στην πράξη, όμως, υπάρχουν προβλήματα. Μια χώρα μόνο δε μπορεί να δημιουργήσει τους δικούς της όρους προσέγγισης ή και προσαρμογής στην ενσωμάτωση στην παγκόσμια οικονομία.

Πολλές χώρες μαζί, όμως, η Ευρωπαϊκή Ένωση μαζί, μπορεί να το κάνουν και μπορούν να το πετύχουν. Τι μπορεί να γίνει στην πράξη για να συνδυάσουμε μια πορεία ενσωμάτωσης στην οικονομική ολοκλήρωση χωρίς να θυσιάσουμε τον οικονομικό χάρτη των δικαιωμάτων του ανθρώπου;

Νομίζω ότι πρέπει να κινηθούμε προς δύο κατευθύνσεις. Πρώτα απ' όλα στο εσωτερικό της χώρας η Αριστερά πρέπει να αναδιατάξει τις κοινωνικές και πολιτικές της δυνάμεις. Στο παρελθόν η Αριστερά στηρίχθηκε σε ένα κοινωνικό συμβόλαιο, σε κοινωνικές συμμαχίες, σε ένα ευρύτερο κοινωνικό μέτωπο που στηρίξε αλλά και στηρίχθηκε στο κράτος πρόνοιας, που με τη σειρά του στηρίχθηκε σε μια απρόσκοπτη πορεία ανάπτυξης.

Σήμερα αυτές οι προϋποθέσεις δεν υπάρχουν. Η Αριστερά πρέπει να ανασυγκροτήσει τις κοινωνικές της δυνάμεις σε ένα αναπτυξιακό μέτωπο, που είναι διαφορετικό από το κοινωνικό μέτωπο του παρελθόντος, όχι τόσο στη σύνθεση των κοινωνικών δυνάμεων της Αριστεράς αλλά στους όρους σύνδεσης αυτών των κοινωνικών δυνάμεων και τη διαλεκτική σχέση αναμεταξύ τους.

Η ατζέντα για την Αριστερά σε εθνικό επίπεδο είναι η σύνταξη, η συγκρότηση ενός αναπτυξιακού μετώπου, που θα μπορέσει να πετύχει ταυτόχρονα όρους προσαρμογής στην παγκόσμια οικονομία, χωρίς να ακυρώσει την αναπτυξιακή πορεία και την υλοποίηση των οικονομικών δικαιωμάτων.

Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να γίνει κάτι άλλο. Η Αριστερά πρέπει να έχει τη δική της ατζέντα. Το πρόβλημα της Αριστεράς στην Ευρώπη είναι ότι ακολουθούσε μια παθητική προσαρμογή σε μια παγκοσμιοποίηση και συγκρότηση της παγκόσμιας οικονομίας, χωρίς να διαπραγματευθεί τους δικούς της όρους. Και θα μπορούσε να το κάνει.

Πρέπει να το πούμε ειλικρινά ότι το Μάαστριχτ είναι μια συντηρητική συνταγή για την ενοποίηση της Ευρώπης. Θα μπορούσαμε να φανταστούμε ένα άλλο Μάαστριχτ από την Αριστερά, που είχε προτεραιότητα την πλήρη απασχόληση στην Ευρώπη, που είχε προτεραιότητα την ανακατανομή του ευρωπαϊκού πλούτου και του εισοδήματος και την ισόμερη ανάπτυξη όλων των περιφερειών, που είχε ως προτεραιότητα την ευρωπαϊκή σύγκλιση στο χώρο της παιδείας, της υγείας και άλλων κοινωνικών αγαθών.

Θα μπορούσαμε να το κάνουμε αυτό; Και βεβαίως θα μπορούσαμε να το κάνουμε αν εκτός από τη νομισματική ένωση είχαμε και δημοσιονομική πολιτική σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Αν ο ευρωπαϊκός προϋπολογισμός δεν ήταν μόνο 2% του ΑΕΠ αλλά ήταν τουλάχιστον 7% του ΑΕΠ θα μπορούσαμε να κάνουμε μια αναδιανεμητική πολιτική μέσα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και να είχαμε αναπτυξιακή και αναδιανεμητική πολιτική σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αυτό θα έπρεπε να είναι και πρέπει να είναι στην ατζέντα της Αριστεράς. Από που θα έρθουν οι πόροι του 7%-8% για τον προϋπολογισμό της Ευρώπης; Θα έρθουν από μια αναδιανομή του ευρωπαϊκού εισοδήματος αλλά και από μια χρήση του ευρωπαϊκού εκδοτικού προνομίου.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα, το ευρωπαϊκό νόμισμα που θα δημιουργηθεί θα δημιουργήσει ρευστότητα. Ποιος θα κερδίσει αυτή τη ρευστότητα, το εκδοτικό πρόνομιό; Η γερμανική τράπεζα; Γιατί αυτό το εκδοτικό πρόνομιό, η ρευστότητα να μη δοθεί στη χρηματοδότηση του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού;

Η σύνδεση νομισματικής πολιτικής, δημοσιονομικής πολιτικής μπορεί να είναι η αρχή μιας πλατφόρμας για μια άλλη Ευρώπη, που υλοποιεί ταυτόχρονα την ανταγωνιστικότητά της σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά στηρίζεται πάνω στις αρχές των οικονομικών δικαιωμάτων του Ευρωπαίου πολίτη.

Και νομίζω ότι με αυτούς τους όρους η Ευρώπη μπορεί να διαπραγματευτεί με τα άλλα οικονομικά μπλόκα, την Αμερική και την Ιαπωνία, άλλους όρους και άλλες μορφές οργάνωσης της παγκόσμιας παραγωγής.

Μιλάμε για παγκοσμιοποίηση της οικονομίας. Η οικονομία δεν είναι αφηρημένη και παγκόσμια. Υπάρχουν μπλόκα οικονομικών δυνάμεων, υπάρχει η Ευρώπη, υπάρχει η Αμερική, υπάρχει η Ιαπωνία.

Η διαμόρφωση της παγκόσμιας οικονομίας είναι αποτέλεσμα όχι μόνο της λειτουργίας της παγκόσμιας αγοράς αλλά και πολιτικών διαπραγματεύσεων σε επίπεδο των G7. Γιατί η Ευρώπη δεν έχει ασκήσει τη διαπραγματευτική δύναμη που έχει στην οικονομία και σε πολιτικό επίπεδο, για να διαμορφώσει μια παγκόσμια οικονομία που είναι διαφορετική.

Αυτή νομίζω ότι μπορεί να είναι η ατζέντα της Αριστεράς σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μια ατζέντα την οποία θα πρέπει να συζητήσουμε σε επόμενες συζητήσεις στο μέλλον.

Ευχαριστώ.

Μαρία Δαμανάκη

Αγαπητές κυρίες και αγαπητοί κύριοι, θέλω κατ' αρχήν να ευχαριστήσω τους οργανωτές για την πρόσκληση. Ο πειρασμός να μπει κανείς σ' αυτή τη θεωρητική συζήτηση είναι πολύ μεγάλος.

Θα τον δαμάσω ελπίζω, διότι μετά τα καλά λόγια που ακούσαμε από το Μάσιμο Ντ'Αλέμα για τη φεμινιστική οπτική και το τι προσέφερε ο φεμινισμός στην πολιτι-

κή αισθάνομαι την ευθύνη να αποδείξω κι εγώ μετά την κυρία Παπανδρέου ότι οι γυναίκες δεν είναι φλύαρες.

Την ιστορία της Αριστεράς, όπως την αντιλαμβάνομαι εγώ, νομίζω ότι τη σφραγίζει μια μεγάλη αντίφαση, την οποία πρέπει να την παραδεχτούμε γιατί αφορά όλους και όλες εδώ. Ενώ βάθρο της σκέψης της Αριστεράς αποτελεί η αλλαγή της κοινωνικής πραγματικότητας, η Αριστερά έχει επιδείξει μια χαρακτηριστική έλλειψη ικανότητας στο να αλλάζει η ίδια.

Όταν η αλλαγή αφορά εμάς τους ίδιους γινόμαστε αφάνταστα συντηρητικοί. Και αυτό έχει να κάνει και στη σχέση της Αριστεράς με το ιστορικό παρελθόν της, αλλά και με τη σχέση της Αριστεράς με το πολιτικό παρελθόν της, το πρόσφατο πολιτικό παρελθόν της.

Νομίζω ότι αυτή η αδυναμία είναι ανάγκη τάχιστα να ξεπεραστεί σήμερα, διότι σήμερα η Αριστερά ζει μια μεγάλη απώλεια. Έχει απολέσει τα όπλα πάνω στα οποία στηρίχθηκε σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο η σκέψη της.

Το εθνικό κράτος και την εργασία, την αξία της εργασίας που στήριζαν το παραδοσιακό κόμμα και το παραδοσιακό συνδικάτο, πάνω στις οποίες κατακτήσεις οικοδομήθηκε η σκέψη της Αριστεράς.

Σήμερα οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε μια νέα οικονομική αρχιτεκτονική, μια νέα κοινωνική δομή και ιεραρχία. Και οι παλιές αναφορές στην εργατική τάξη, την αγροτιά, το λαό, νομίζω ότι δεν αρκούν.

Ακόμα και η συνεχής αναφορά στον κόσμο της εργασίας και του πολιτισμού είναι ένας όρος που προέρχεται από την ιταλική κουλτούρα, του ιταλικού κομμουνιστικού κόμματος. Νομίζω ότι αυτή η αναφορά είναι πλέον ασαφής, είναι αντιφατική, καθώς η διόγκωση των μεσαίων στρωμάτων και η αυξανόμενη περιθωριοποίηση των ανέργων, των φτωχών και των αποκλεισμένων δημιουργεί μια νέα κοινωνική ιεραρχία.

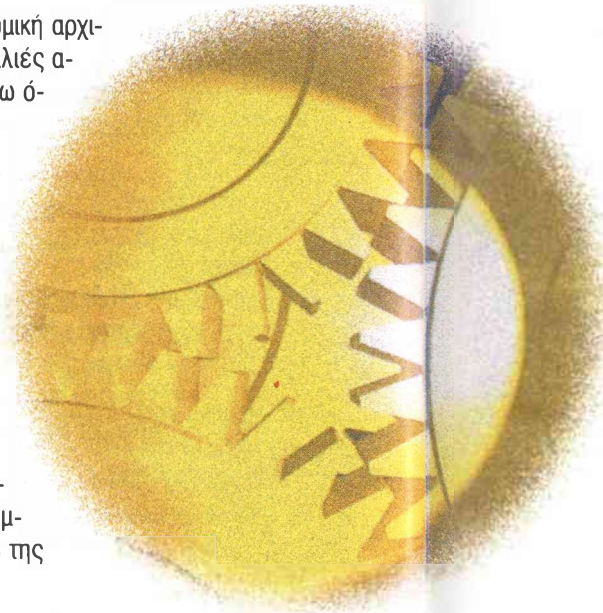
Η Αριστερά θα κριθεί αν θα νικήσει και θα πετύχει, όπως είπε χαρακτηριστικά ο Μάσιμο Ντ'Αλέμα, αν μπορέσει να καταφέρει να δημιουργήσει τις νέες κοινωνικές συμμαχίες ανάμεσα στο 1/3 των αποκλεισμένων και στα 2/3 της λεγόμενης ευημερούσας κοινωνίας.

Και από αυτή την άποψη το νέο περιεχόμενο της αριστερής πολιτικής μπορεί να εκφραστεί μόνο σε υπερεθνικό επίπεδο. Οποιος κι αν είναι σήμερα ο συσχετισμός και οι καθυστερήσεις της κοινωνικής Ευρώπης.

Οι καθυστερήσεις και οι εκτιμήσεις μας για το συμβιβασμό που ενυπάρχει στο Μάαστριχτ δεν μπορούν κατά την άποψή μου να είναι το άλλοθι για να μη γίνει πολύ σαφής η πολιτική επιλογή της Αριστεράς. Γιατί περί αυτού πρόκειται.

Επιλέγουμε πολιτικά να παρακολουθήσουμε τις ευρωπαϊκές εξελίξεις γιατί η Ευρώπη είναι το αναγκαίο και ικανό υπερεθνικό πεδίο των αναζητήσεών μας, γιατί είναι ο μόνος χώρος στον κόσμο - πέρα από τα όσα συμβαίνουν στη Νοτιανατολική Ασία, που χρειάζονται άλλη μελέτη - όπου έχει σωρευτεί πολιτική κουλτούρα που μπορεί να αντιπαρεταθεί στη νεοφιλελεύθερη άποψη για την απουσία της πολιτικής και την κυριαρχία της οικονομίας.

Πρωταρχική και θεμελιώδης επιλογή μας είναι η παρακολούθηση των ευρωπαϊκών εξελίξεων και κατά συνέπεια η παρακολούθηση της ευρωπαϊκής και νομισματικής ένωσης.



Το ζητούμενο, όμως, για την Αριστερά κι εδώ είναι το ερώτημα το οποίο πρέπει να συζητηθεί, είναι ένα μεγάλο σχέδιο, ένα αριστερό εκσυγχρονιστικό σχέδιο που θα απαντά στο πως θα κατανεμηθεί το κόστος της παρακολούθησης αυτής της διαδικασίας.

Διότι ας μην αυταπατόμεθα, κόστος θα υπάρξει και καμιά αναφορά κατά τη γνώμη μου στο εκδοτικό προνόμιο της Ευρώπης ή στη μεταφορά πόρων από τις χώρες Βορρά στο Νότο δεν μπορεί να καλύψει το γεγονός ότι η Ελλάδα θα έχει ένα κόστος και να συζητήσουμε με ειλικρίνεια πως θα το κατανείμουμε αυτό το κόστος.

Νομίζω ότι είναι ολοφάνερο ότι το εκσυγχρονιστικό σχέδιο το οποίο πρέπει να επεξεργαστούμε είναι ένα σχέδιο που θα πετυχαίνει να μην πληρώνουν αυτό το κόστος μονόπλευρα οι ομάδες οι κοινωνικά αποκλεισμένες, αυτές που σπρώχνονται στο περιθώριο της κοινωνίας, αλλά να συμβάλουν αυτοί που έχουν αλλά και αυτοί που απομυζούν τους κρατικούς πόρους.

Και στο ερώτημα αυτό πρέπει να πω ότι η Αριστερά, ο ευρύτερος χώρος μας δεν έχει απαντήσει μέχρι τώρα πειστικά και συγκεκριμένα. Η μεν κυβέρνηση πέρα από τις προθέσεις, ας το δούμε ψυχρά, δεν έχει καταφέρει μέχρι στιγμής να πάρει μέτρα που να πείθουν, να δίνουν ένα δείγμα γραφής στην ευρύτερη κοινωνία για το κοινωνικό της πρόσωπο.

Η δε ανανεωτική Αριστερά, για να μη θεωρείται ότι κάνω μονόπλευρη κριτική, πρέπει να παραδεχτώ ότι συχνά εμφανίζει να παραιτείται από τον πολιτικό της ρόλο. Που είναι ποιός κατά τη γνώμη μου;

Είναι η διατύπωση σαφούς άποψης για την ποιότητα των αιτημάτων και τη δυνατότητα ικανοποίησής του από τον κρατικό προϋπολογισμό. Θέση πάνω στην ποιότητα των αιτημάτων και τη δυνατότητα ικανοποίησής τους, αιτημάτων που μπορεί να αναπτύσσονται και να προβάλλονται από ευρύτερες κοινωνικές ομάδες, αλλά που δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθούν όλα.

Και κάτι τέτοιο το είδαμε νομίζω πολύ χαρακτηριστικά στις πρόσφατες κινητοποιήσεις. Από αυτή την άποψη εγώ θα έλεγα ότι κεντρικό ρόλο στο σχέδιο της Αριστεράς οφείλει να κατέχει η πρόταση για μια ριζοσπαστική μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα, του κράτους, αυτού του όπλου που νομίζουμε ή νομίζαμε ότι έχουμε.

Και γενικότερα, η μεταρρύθμιση της κρατικής παρέμβασης στην οικονομία και στην κοινωνία. Κι εδώ η χρόνια αδυναμία που υπάρχει δεν μπορεί να καλυφθεί από διάφορες αναφορές σε ένα γενικευμένο κρατισμό ή σε ένα προστατευτισμό όλων των κοινωνικών ομάδων.

Γιατί στις σημερινές συνθήκες και ας το δούμε ψυχραιμα και ρεαλιστικά, αυτό είναι και πρακτικά αδύνατο στις συνθήκες διεθνοποίησης αλλά και πρακτικά αναποτελεσματικό.

Η προσπάθεια διαμόρφωσης αυτής της πρότασης δεν θα είναι περίπατος βεβαίως, αλλά θα είναι μια πορεία συγκρούσεων με μεγάλα ή μικρά συμφέροντα διάχυτα και στην κοινωνία αλλά και το πολιτικό σύστημα το οποίο μας αφορά.

Κι εδώ η ιταλική εμπειρία, η οποία βεβαίως δεν είναι εξαγωγίμο προϊόν είναι πάντως αξιοποιήσιμο, πείθει για το γεγονός αυτό. Υπήρξαν σκληρές συγκρούσεις στα πλαίσια του διαλόγου και της συγκρότησης αυτής της πρότασης και αποδείχθηκε στην πράξη ότι η πρόταση και η τελική πορεία δεν ενοποιούσε όλους, τους πάντες και τα πάντα.

Προϋποθέτει όμως η όλη αυτή διαδικασία μια προσπάθεια προγραμματικής εμβάθυνσης και αλλαγής νοοτροπιών στα κομματικά υποκείμενα. Προκειμένου η ουσία του όποιου διαλόγου να μην υπονομευθεί από τεχνικές αντιπαραθέσεις ή να

καταλήξει σε άθροιση των κακών εαυτών μας. Αυτός νομίζω είναι ο κίνδυνος.

Γι' αυτό αναφέρομαι σε πολιτική ανασυγκρότηση και όχι απλή κομματική συνεργασία των κομματικών κεκτημένων του παρελθόντος. Θα πρέπει, επίσης, αυτή η υπόθεση να συνοδεύεται από την ενεργοποίηση κοινωνικών δυνάμεων, οι οποίες σήμερα αναγνωρίζουν τον εαυτό τους στους κοινωνικούς χώρους των προοδευτικών δυνάμεων.

Η ενεργοποίηση αυτή στο βαθμό που την επιτυχαίνουμε θα είναι η ουσιαστική επιχείρηση και το κριτήριο για την επανάκαμψη της πολιτικής και την αναβάθμιση της αξιοπιστίας της.

Για να περάσουμε από τη συντήρηση της αδράνειας, που οφείλεται στις διαχωριστικές γραμμές του παρελθόντος, στην πολιτική ανασύνθεση του μέλλοντος, απαιτούνται διαδικασίες δημόσιου προγραμματικού διαλόγου, όχι μόνο κοινωνικών δυνάμεων.

Εγώ θα έλεγα ευθέως και πολιτικών δυνάμεων πάνω στα συγκεκριμένα προβλήματα. Και η πορεία αυτή θα κριθεί και θα κρίνει η ίδια η πορεία την πολιτική βούληση των δυνάμεων, τη διορατικότητα, την προγραμματική καινοτομία και τη σταθερότητα.

Δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει ότι για να καταστεί εφικτή αυτή η πορεία χρειάζεται να λύσει ένα γόρδιο δεσμό, τον οποίο είναι ανάγκη να συζητήσουμε. Αφ' ενός χρειάζεται να εμπνεύσει και να συνεγείρει ευρύτερες δυνάμεις της κοινωνίας, αφ' ετέρου χρειάζεται να πείσει τις πολιτικές δυνάμεις για αμοιβαία πολιτικά οφέλη.

Χρειάζονται όλες εκείνες οι πρωτοβουλίες που θα οδηγήσουν στην αποκατάσταση βήμα προς βήμα ενός άλλου ψυχολογικού κλίματος εμπιστοσύνης, με μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Αυτή είναι η πρότασή μου.

Ο όρος που χρησιμοποιούμε όταν μιλούμε για το κυπριακό και τις δύο κοινότητες να τον δούμε κι εδώ. Ανάμεσα σε πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις που θα πάρουν μέρος σε ένα τέτοιο διάλογο.

Ένα κλίμα που δε θα ισοπεδώνει και δε θα παραγνωρίζει τις ιδιαίτερες ταυτότητες, τις ιστορικές διαδρομές και τις παραδόσεις των δυνάμεων και των κομμάτων που θα συμμετέχουν, αλλά που θα εντάσσει στη δυναμική ενός συνεκτικού σχεδίου για τον εκσυγχρονισμό και για την πορεία της χώρας στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Ελπίζω η πρώτη σημερινή ανταλλαγή απόψεων να είναι η αρχή για ένα τέτοιο διάλογο.

Παρασκευάς Αυγερινός

Δε θα μιλήσω για τα ευρωπαϊκά. Θέλω να πω λίγα λόγια για τον εκδημοκρατισμό της πολιτικής και χάρηκα όταν άκουσα τον αγαπητό φίλο πρόεδρο του PDS, όταν είπε ότι η πολιτική είναι μια αξία περισσότερο ευγενική απ' ό,τι κοινώς πιστεύεται.

Ετσι, μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου και το τέλος της ευφορίας της δημοκρατίας ήρθαν τα προβλήματα, καινούργια προβλήματα και προβλήματα που είχαν σχέση με τη λειτουργία της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και όχι μόνο.

Η λειτουργία της δημοκρατίας, τα ελλείμματα στους θεσμούς, η λειτουργία των κομμάτων, οι περιφερειακές συνεργασίες, διεθνοποίηση των προβλημάτων. Όλα αυτά αποκτούν νέες διαστάσεις και απαιτούν και γρήγορη προσαρμογή στα νέα δεδομένα.

Τρέχουν όλα τόσο γρήγορα, η αμφισβήτηση του παλιού μεγαλώνει, όπου υπάρχει καθυστέρηση οδηγεί σε απόρριψη αξιών και είμαστε στο μέσο μιας πορείας που δεν μπορεί ακόμα να προσδιορίσουμε το αύριο. Αλλωστε δεν έχει υπάρξει όμοιο ιστορικό προηγούμενο τόσο μεγάλης και βιαστικής αλλαγής.

Η αποτυχία του υπαρκτού σοσιαλισμού έφερε το σοσιαλισμό, το σοσιαλιστικό χώρο σε θέση απολογούμενου. Πολλά αμφισβητήθηκαν, πολλά αναθεωρήθηκαν και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα μια ιδεολογική υποχώρηση.

Τα κόμματα της Αριστεράς στην Ευρώπη συρρικνώνονται και η Σοσιαλιστική Διεθνής, όπως το ακούσατε που το είπε ο Μάσιμο Ντ'Αλέμα προσπαθεί να ενοποιήσει το μεγάλο μέρος του προοδευτικού χώρου και το μέτωπο τελικά φτιάχνεται ένα.

Προοδευτικός χώρος, δημοκρατικός σοσιαλιστικός χώρος απέναντι στο συντηρητικό χώρο στην Ευρώπη σήμερα. Ετσι περίπου διαμορφώνεται. Ο αγώνας τώρα βάζει όμως συγκεκριμένα ζητήματα και υποχρεώσεις στην Αριστερά και κύριο αίτημα να προωθήσει ένα νέο πρότυπο αειφόρου ανάπτυξης και να αναπροσαρμόσει το σύστημα της κοινωνικής προστασίας.

Και αυτό αποτελεί την πιο σημαντική υποχρέωση του δημοκρατικού σοσιαλισμού στον αιώνα μας. Η βελτίωση του επιπέδου ζωής και η δίκαιη κατανομή των αμοιβών και του πλούτου είναι αυτά που ελέχθησαν βέβαια όλα, ενισχύουν την εμπιστοσύνη στους δημοκρατικούς θεσμούς και οι δημοκρατικοί θεσμοί καθίστανται αποτελεσματικοί όταν εξασφαλίζουν τη συμμετοχή του πολίτη σε όλα τα επίπεδα, ώστε η άποψή του να φτάνει στις συζητήσεις ή στις επεξεργασίες των νόμων που τον αφορούν.

Η συμμετοχή και η υπευθυνοποίηση του πολίτη, πρέπει να κατοχυρωθεί με διαδικασίες και θεσμούς ανοιχτούς, τόσο στο τοπικό όσο και στο εθνικό επίπεδο. Αυτό προσφέρει στη διαφύλαξη της δημοκρατίας, ως ηθικού προτύπου από τη διαφθορά και τη διάβρωση.

Η δημοκρατική λειτουργία προωθεί την ανάπτυξη. Δημοκρατία και ανάπτυξη είναι παράλληλες και αλληλένδετες έννοιες. Και τούτο, γιατί η δημοκρατία έχει σχέση με τη διακυβέρνηση και είναι αυτή που σχεδιάζει και προωθεί την ανάπτυξη. Είναι κοινές έννοιες, γιατί η δημοκρατία είναι βασικό δικαίωμα του ανθρώπου και η πρόοδος του ανθρώπου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ανάπτυξης.

Η δημοκρατική λειτουργία στις διεθνείς σχέσεις, αποτελεί τη βάση της αλληλεγγύης, της υποστήριξης και του σεβασμού μεταξύ των Αθηνών. Σημαίνει διαβούλευση στην αναζήτηση λύσης, στα κοινά προβλήματα, που σημαίνει για να υπάρξει η ανάπτυξη χρειάζεται συνεργασία.

Δημοκρατική λειτουργία σημαίνει οργανωμένη πολιτική. Η οργανωμένη πολιτική έχει χρέος να αναδεικνύει με ειλικρίνεια τα μεγάλα προβλήματα της κοινωνίας, να μιλάει γι' αυτά με σαφήνεια και να πείθει ότι δεν επιδιώκει την απόκρυψη της αλήθειας. Όταν μιλάμε για κόμματα ή κινήματα, δεν εννοούμε κατά κύριο λόγο τους εκφραστές τους, τις ηγεσίες τους.

Εννοούμε κυρίως τους χιλιάδες ανθρώπους που στις πόλεις και στα χωριά αγω-

νίζονται για τις κοινές ιδέες. Δεν μπορούμε να μην αναφέρουμε ότι πολλές φορές οι πολιτικές ηγεσίες δένονται πολύ προσωπικά, με ένα λειτούργημα που γίνεται περιεχόμενο της ζωής τους και ξεχνούν ότι η πολιτική είναι δικαίωμα όλων και όχι προνόμιο των ολίγων.

Ότι τα κινήματα και τα κόμματα, δεν ανήκουν σε κτήτορες, ούτε στους εκάστοτε ηγέτες, αλλά ανήκουν στους χιλιάδες που ανεβάζουν τα κινήματα στις κυβερνήσεις, σ’ αυτούς που κάνουν τις κομματικές προτάσεις κυβερνητικά προγράμματα. Αυτοί οι χιλιάδες αξιώνουν το διάλογο και την αντιπαράθεση για τα μεγάλα θέματα του τόπου, ανάμεσα στα κόμματα και μέσα στα κόμματα.

Τα κόμματα εκφράζουν αντίπαλες κοινωνικές απόψεις και ομάδες, με διαφορετικά οράματα. Εκφράζουν όμως ένα σύνολο λαού που για να μπορεί να διεκδικεί, να πραγματώσει τις μεγάλες του προσδοκίες, πρέπει να συνυπάρχει. Η πολιτική ζωή δεν είναι ένας εμφύλιος πόλεμος.

Είναι βαθιές διαφωνίες πάνω στις πολιτικές και όχι διαφωνίες για το ποιος θα καθίσει στην καρέκλα. Τις πολιτικές σχέσεις, όπως άλλωστε και τις ανθρώπινες σχέσεις, τις αναδεικνύει η διαφωνία. Η δημοκρατία λειτουργεί, γιατί ακριβώς αναδεικνύει τη διαφωνία.

Αν συμφωνούσαμε, δε θα χρειαζόταν ούτε η δημοκρατία, δε θα χρειαζόταν τα κόμματα, οι πολιτικές αρχές και οι ιδεολογίες. Αν συμφωνείς, δεν αναδεικνύεις τη σχέση, απλά συμφωνείς.

Το ΠΑΣΟΚ εκφράζει την μεγάλη πλειοψηφία του ελληνικού λαού, γι’ αυτό και ο δημόσιος διάλογος μέσα στις τάξεις του οργανωμένος, στην αρχή της εσωκομματικής δημοκρατίας, στις τάξεις της Δημοκρατικής Αριστεράς. Ευχαριστώ.

Μιχάλης Παπαγιαννάκης

Κυρίες και κύριοι, αγαπητές φίλες, αγαπητοί φίλοι, επιτρέψτε μου να προσθέσω και συντροφισσες και σύντροφοι, κατ’ αρχήν ευχαριστώ σύντροφε Κώστα για την πρόσκληση και θα ήθελα να επωφεληθώ της ευκαιρίας να ευχηθώ τα πιο θερμά μου καλωσορίσματα στο σύντροφο Μάσιμο Ντ’ Αλέμα και σ’ αυτόν ατομικά και σαν Πρόεδρο του PDS, η συνύπαρξή μου χρόνια με τους συντρόφους και συναδέλφους βουλευτές του Δημοκρατικού Κόμματος της Αριστεράς, ήταν για μένα πηγή σκέψης, προβληματισμού και πολιτικών μαθημάτων.

Μ’ αυτά που θέσατε και οι δύο εισηγητές σύντροφε Μάσιμο και σύντροφε Κώστα, δύσκολα θα μπορούσε κανείς να διαφωνήσει. Ο κατάλογος των προκλήσεων του μέλλοντος είναι αυτός. Μπορεί να προσθέσει κανείς κανένα-δυο άλλα, αλλά αυτός είναι.

Ισως επειδή δε δώσατε και τις απαντήσεις γι’ αυτό χρειάζεται ο διάλογος και απ’ ότι κατάλαβα, κάνουμε κάποιο διάλογο που εγώ δεν το είχα καταλάβει. Αλλά επειδή μου αρέσουν κι εμένα οι προκλήσεις, θα υποθέσω ότι κάνουμε διάλογο. Κι αν μου επιτρέψετε δε θα αναφερθώ στον κατάλογο.

Προσυπογράφω πλήρως και αυτά που είπε ο Μάσιμο και αυτά που ανέφερε στη

συνέχεια ο Κώστας Σημίτης, ως ατζέντα των προβλημάτων των πραγματικών, της ουσίας. Αλλά να ρωτήσω το εξής: Υποτίθεται ότι κάνουμε διάλογο για να υπάρξουν συγκλίσεις απόψεων, ανθρώπων, προσπαθειών.

Το πρώτο και το μεγάλο ερώτημα, το πρώτο μεγάλο πολιτικό ερώτημα είναι γιατί. Γιατί να υπάρξει σύγκλιση; Μια χαρά δεν είστε; Δημοκρατία, ο καθένας δε λέει ότι του κατέβει και δρα προς πάσα κατεύθυνση; Και να προκύπτει με διάφορους μηχανισμούς που έχει η δημοκρατία κάποια κυβέρνηση και να κυβερνάει.

Νομίζω ότι η απάντηση είναι σαφής. Γιατί δεν είναι πια δυνατό να αλλάξουμε τον κόσμο. Είπε ο Παρασκευάς απολογείται η Αριστερά. Όχι μόνο απολογείται, βρίσκεται σε πολύ δύσκολη θέση. Η κυριαρχία του νεοφιλελευθερισμού, η δυναμική της διεθνοποίησης, δεν είναι αστεία πράγματα ούτε έχουμε νικήσει επειδή ίσως τα διαπιστώνουμε και τα αναλύσαμε, αν και όσο τα αναλύσαμε έως τώρα.

Επομένως, κανείς δεν μπορεί σήμερα να αντιμετωπίσει μόνος του αυτά τα προβλήματα. Και δεν εννοώ τα εκλογικά. Μπορεί να κερδίσει τις εκλογές. Εξάλλου στην Ελλάδα το ΠΑΣΟΚ κέρδισε τις εκλογές.

Δε μιλάμε γι’ αυτό. Αν μιλάμε γι’ αυτό να τελειώσουμε την κουβέντα και να συνεχίσουμε έξω να δούμε καμιά μεταρρύθμιση του εκλογικού νόμου, μπας και βγάλει κανένας άλλος καμιά έδρα.

Δεν είναι αυτό το ζήτημα. Το ζήτημα είναι, θέλουμε να αλλάξουμε την παρούσα κατάσταση των πραγμάτων όπως έλεγε ο Μαρξ γιατί δεν αρέσει; Και προς ποιά κατεύθυνση; Αυτό δεν μπορεί να το κάνει κανένα κομμάτι μόνο του της υπάρχουσας κατακερματισμένης Αριστεράς, της κληρονομημένης Αριστεράς, της ευρύτερης, της στενότερης, της ότι θέλετε.

Γι’ αυτό χρειάζεται η σύγκλιση, γιατί βάζει θέματα εμβέλειας, κλίμακας των προβλημάτων μεγέθους και αποτελεσματικότητας στην απάντηση απέναντι σ’ αυτά τα προβλήματα. Γι’ αυτό χρειάζεται. Και επειδή δεν είναι προφανές τι είναι αυτή η σύγκλιση, χρειάζεται διάλογος.

Είμαι φανατικός οπαδός και του διαλόγου και της σύγκλισης εξ ανάκαθεν. Αλλά έχει όρους. Δεν είναι θέμα προϋποθέσεων ή εκβιαστικών όρων. Πρώτον και θα μιλήσω πάρα πολύ καθαρά. Προς τα που ενδιαφερόμαστε να σπρώξουμε τη σύγκλιση των δυνάμεων εκείνων που θα μπορούν να απαντούν στα προβλήματα;

Σαφώς προς την πολιτική καθοδήγηση και διεύθυνση της διεθνοποίησης. Ο Μάσιμο Ντ’ Αλέμα το είπε πάρα πολύ καλά. Θα πρόσθετα και μια παλιότερη έκφραση του Ακίλο Οκέτο, στην πολιτική διεύθυνση της παγκοσμιοποίησης. Αυτό που φαίνεται λίγο ουτοπικό, είναι το μοναδικό πλαίσιο και κατεύθυνση για την οποία μπορούμε να κουβεντιάσουμε.

Και θέλω να πω συντροφισσες και σύντροφοι, ότι ήδη το ευρωπαϊκό κομμάτι αυτής της σύγκλισης, εμένα προσωπικά επιτρέψτε μου να μου φαίνεται μικρό. Η Ευρώπη σε 10-15 χρόνια θα είναι μικρή. Ότι προλάβουμε τώρα και ήδη να σκεφτόμαστε τα επόμενα στάδια.

Οι ρυθμίσεις θα είναι και σε πολλά ζητήματα, το περιβάλλον, τη φορολογία των κεφαλαίων, Βάσω που είπες πάρα πολύ σωστά κλπ, σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο και με παγκόσμια συνεννόηση. Μόνη της η Ευρώπη δε θα φτάνει πια. Ισως σήμερα θα μπορούσε. Μεθαύριο όχι.

Προς αυτή την κατεύθυνση και με στόχους τους αιώνιους στόχους της Αριστεράς, ελευθερία, ισότητα, αδελφότητα, αυτό που λέμε σήμερα κοινωνική αλληλεγγύη. Συν φιλική σχέση με τη φύση. Αυτές είναι οι γενικές κατευθύνσεις. Πως θα το κάνουμε; Κατ’ αρχήν ποιά θα συζητήσουμε;

Επιτρέψτε μου να πω, ότι εγώ νομίζω ότι εκείνοι που μπορούν να συζητήσουν αυτά, είναι εκείνοι οι οποίοι ανήκουν στην παράδοση του δημοκρατικού σοσιαλισμού, στην απαίτηση του εκσυγχρονισμού και στην πρόκληση της οικολογίας. Αυτές είναι οι τρεις πηγές που μπορούν να κουβεντιάσουν αυτά τα θέματα.

Βεβαίως αυτά δε μεταφράζονται πάντα σε υπάρχοντα κόμματα. Η έννοια Κεντροαριστερά αγαπητέ μου Κώστα και επέτρεψέ μου να το πω, έχει γεωγραφική σημασία. Παίρνουμε δύο χώρους που είναι κοντά και λέμε να συνεννοηθούν. Δεν είναι κακό. Θεμιτό είναι, μπορεί να φέρει και αποτελέσματα.

Η ουσία είναι η σύγκλιση των δυνάμεων του δημοκρατικού σοσιαλισμού, της οικολογίας και του εκσυγχρονισμού, των ζωντανών δυνάμεων του έθνους που είπε και ο προηγούμενος ομιλητής. Αυτό αν πετύχει, θα προκύψει Κεντροαριστερά αναγκαστικά και αν προκύψει, θα προκύψει Κεντροαριστερά ευρύτατη και δε θα χρειάζεται να λέγεται Κεντροαριστερά.

Συμπίερωση κοινωνικών και προοδευτικών δυνάμεων που θα περιλαμβάνουν και συντηρητικές δυνάμεις αγαπητές κυρίες και κύριοι. Σημερινές συντηρητικές δυνάμεις. Δεν είναι όλοι ταγμένοι μια για πάντα παντού και δεν κουνάνε.

Αν υπάρξει η σύγκλιση για την οποία μιλάω, θα υπάρξει και η Κεντροαριστερά και θα υπάρξει και η ευρύτερη συσπείρωση δυνάμεων και του φεντεραλισμού του ευρωπαϊκού και του φιλελεύθερου χώρου και της συντήρησης. Αυτή πρέπει να συζητήσουμε. Πώς;

Το μεγάλο ζήτημα της πολιτικής είναι πάντοτε το πως. Για μένα προσωπικά η απάντηση είναι δια της πολιτικής δημοκρατικής κουλτούρας που είναι η αλφαβήτα κάθε ευνομούμενου πολιτικού κράτους και δημοκρατίας. Δηλαδή, υποκείμενα που συζητάνε μεταξύ τους ισότιμα.

Κάποτε είχα πει το καλοκαίρι και το επανέλαβε και το τόνισε ο Πρόεδρος του Συνασπισμού. Ο Συνασπισμός λέει έχει διεύθυνση και τηλέφωνο. Προφανώς. Και το ΠΑΣΟΚ έχει και διεύθυνση και τηλέφωνο.

Θα ήταν καιρός ίσως να ανταλλάξουν κανένα τηλεφώνημα επισήμως, ισότιμως. Πρώτον. Συζητάνε ισότιμα υποκείμενα. Τα υπόλοιπα είναι φιλολογίες. Συζητάω με όποιον μου αρέσει, συζητάω με την κοινωνία, με το θεό. Συνέχισε να συζητάς έτσι κι αλλιώς το κάνουμε όλοι κάθε μέρα.

Δεύτερον. Πρόγραμμα, πρόγραμμα, πρόγραμμα. Γιατί θέλουμε να αλλάξουμε και τι θέλουμε να αλλάξουμε και επειδή "εκ του εξόνυχος τον λέοντα" έλεγαν οι αρχαίον ημών πρόγονοι, να το δοκιμάσουμε και από τώρα αμέσως. Ευρωπαϊσμός; Ναι. Το Μάαστριχτ δεν είναι συντηρητική επιλογή μόνο, είναι συμβιβασμός τον οποίο επέβαλε με πολύ δυσκολία η ευρωπαϊκή αριστερά.

Είναι λίγος. Τόσο έφτανε. Και όποιος νομίζει ότι ήταν παραπάνω, ας το δοκιμάσει να δει τη γλύκα. Παρασκευά, τι θα έλεγες; Ας προχωρήσουμε παραπέρα. Ας μην αφήσουμε στη συντήρηση και στη δεξιά το προχώρημα της πολιτικής ενοποίησης.

Δε γνωρίζω περισσότερο αριστερή πολιτική πρόταση παγκοσμίως, από την πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης. Μην το αφήσουμε σε κανέναν άλλο. Σύντροφε Κώστα ας πάρουμε την πρωτοβουλία όλοι μαζί, να ξεκινήσουμε ένα δημοψήφισμα για την έγκριση της επόμενης Συνθήκης, με ανοιχτή συζήτηση πλέον στον κόσμο, γιατί εγώ μία Ευρώπη στην οποία μπαίνουμε με κόλλο, δεν τη θέλω. Με κόλλο και ξεγελώντας τον κοσμάκη.



Δεν πιστεύω ότι το δημοψήφισμα είναι δημοκρατικό. Αντιδημοκρατικό μπορεί να είναι. Και δικτάτορες έχει φέρει. Αλλά να μπει ο κάθε κατεργάρης στον πάγκο του, δημόσια να βγει και να μιλήσει και να πάρει θέση και εκεί θα δούμε ποιοι θα τοποθετηθούμε πραγματικά υπέρ της προοπτικής της πολιτικής ενοποίησης της Ευρώπης και ότι αυτό συνεπάγεται.

Και να δούμε και τι θα κάνουμε και όλοι οι υπόλοιποι. Μιλάμε για τον εκσυγχρονισμό και την οικολογία. Ας κουβεντιάσουμε λίγο τον κατάλογο των μεγάλων έργων του 2ου ΚΠΣ. Να δούμε πραγματικά εκεί έχουμε επιλογές; Γιατί δεν προχωράμε τα τρένα και προχωράμε τα αυτοκίνητα;

Είναι μη πολιτικά ζητήματα αυτά; Είναι τα κατ' εξοχήν πολιτικά προβλήματα. Αν σ' αυτά δεν απαντήσουμε, ούτε πολίτες, ούτε κινήσεις πολιτών, ούτε οικολογία, ούτε τίποτα, πρόκειται να έρθει μαζί μας. Και ας κάνουμε μια θυσία για να δώσουμε δείγμα νέας γραφής. Ας ακυρώσουμε εκείνη την καταραμένη την εκτροπή του Α-χελώου π.χ.

Αυτά σημαίνουν διάλογο ανοιχτό, ατζέντα ανοιχτή και συντρόφισσες και σύντροφοι το χαρακτηριστικό της δημοκρατίας. Το ενδεχόμενο να μην καταλήξει. Οποιος θέλει να πάρει σε πράγματα σίγουρα ότι θα καταλήξει και θα πετύχει κάτι, είτε αυτό είναι μικροκομματικό, είτε είναι μακροχρόνιο, τότε δε συζητάμε για ουσιαστικό διάλογο, με το ενδεχόμενο της αποτυχίας.

Που εγώ πιστεύω όταν πηγαίνεις με το ενδεχόμενο της αποτυχίας τότε είναι που κερδίζεις. Η πολιτική θέλει ρίσκο και θέλει και λεβεντιά. Και αυτά όταν καταλήξουν, θα πρέπει να μεταφραστούν βεβαίως και θεσμικά και νομικά. Δεν είναι μηδαμινή η κουβέντα για τον εκλογικό νόμο κυρίες και κύριοι.

Διότι αν σου επιτρέπει να είσαι μόνος σου, μπορεί να έχεις την ψευδαίσθηση ότι θα είσαι μόνος σου. Καλή στρατιά που λένε στην Κρήτη και ο Θεός μαζί σου.

Σύνοψη Συμπερασμάτων από τον Κώστα Σκανδαλίδη

Φίλες και φίλοι, είχα σκοπό να δώσω το λόγο στο Γιάννη Σουλαδάκη, στο Στέφανο Μανίκα, στο Γιάννη Τούντα και στο Παντελή Οικονόμου στη συνέχεια, αλλά όπως καταλαβαίνεται είναι αδύνατο να γίνει. Εχουμε εμείς μια διαδικασία στην Κ.Ε. τώρα τελευταία. Θα είναι οι πρώτοι ομιλητές στην επόμενη πρωτοβουλία που θα πάρουμε.

Νομίζω ότι ήταν μια πολύ ενδιαφέρουσα παράθεση απόψεων, διότι η συζήτηση θα επακολουθήσει φαντάζομαι. Και εγώ θα ήθελα συμπυκνώνοντας αυτή τη βραδιά, να πω δύο λόγια. Ο υψηλός προσκεκλημένος μας, ο Πρόεδρος Μάσιμο Ντ' Αλέμα, έφερε μαζί του τη βαθιά γνώση μιας ιστορικής πορείας, που πρέπει να αποτελέσει τη βάση των νέων δεδομένων και των απαντήσεων, που η σύγχρονη Αριστερά πρέπει να δώσει, σε μια εποχή που αλλάζει με ραγδαίους ρυθμούς.

Πέρα από την πολιτική παρουσίαση όρων σε ένα εθνικό επίπεδο όπως είναι η Ιταλία μιας πολιτικής ενότητας των δυνάμεων της προόδου και της Αριστεράς, εγώ κρατάω μία επισήμανση πολύ σοβαρή. Ότι θα επιμείνουμε και είναι η προοδευτική πρόταση πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης και ότι δεν υπάρχει άλλη λύση για την Αριστερά, αλλά να ευχόμαστε όλοι και να παλεύουμε για την υπέρβαση του Μάαστριχτ.

Το είπε πολύ καθαρά και με σαφήνεια. Είναι ένας προσανατολισμός. Και όταν λέω Μάαστριχτ, εννοώ βέβαια τους οικονομικούς δείκτες και την οικονομική σύγκλιση. Από την τοποθέτηση του δικού μας Προέδρου, με σαφήνεια τοποθετήθηκαν στο ιδεολογικό, το πολιτικό και το προγραμματικό επίπεδο 12 προϋποθέσεις για την πορεία της σύγχρονης Αριστεράς και της Κεντροαριστεράς, που δεν ήταν μόνο διαπιστώσεις, αλλά θέσεις, που θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερης επεξεργασίας και διαλόγου, στην πορεία μας από εδώ και πέρα.

Ο Νίκος Κωνσταντόπουλος έθεσε θέματα πολιτικών όρων αυτής της πορείας, θεσμικού εκσυγχρονισμού και λειτουργικού εκσυγχρονισμού της ίδιας της δημοκρατίας που θα ευνοήσει το διάλογο και προϋποθέσεις όπως τις εννοεί. Η Βάσω η Παπανδρέου την προσαρμογή και τον εντοπισμό στις νέες ανάγκες και στα νέα δεδομένα και την ταξική διαστρωμάτωση μιας σύγχρονης εποχής πολύ διαφορετικής απ' ότι υπήρχε τις προηγούμενες δεκαετίες.

Ο Μάκης ο Αρσένης την ανάγκη της σαφούς διάκρισης ανάμεσα στους στόχους και τους προσανατολισμούς της στρατηγικής της Αριστεράς σε σχέση με μια συντηρητική στρατηγική. Η Μαρία η Δαμανάκη την ανάγκη της πολιτικής ανασύνθεσης και του προγραμματικού διαλόγου, που θα συμβάλλει σε μια ουσιαστική ανασύνθεση του ίδιου του πολιτικού σκηνικού και της πορείας των δυνάμεων της Αριστεράς.

Ο Παρασκευάς ο Αυγερινός τον εκδημοκρατικό της πολιτικής σαν βασικό στοιχείο και προϋπόθεση οποιασδήποτε πρότασης για την ενίσχυση της δημοκρατίας και τη σχέση της με τις νέες ανάγκες και τις αλλαγές.

Και βέβαια ο Μιχάλης ο Παπαγιαννάκης στο τέλος, την ανάγκη μιας σύγκλισης των δυνάμεων του δημοκρατικού σοσιαλισμού, του εκσυγχρονισμού και της οικολογίας, μέσα στα πλαίσια μιας ανασύνθεσης χωρίς προαπαιτούμενα και προϋποθέσεις, που θα μπορούσε να δώσει μία απάντηση εδώ και τώρα, σε μια πορεία που πρέπει να ξεκινήσει και δε θα έχει στόχο μόνο την Ευρώπη, αλλά συνολικά μία παγκόσμια πραγματικότητα, που μεταβάλλεται με τον τρόπο που είπαμε και με τόσο ραγδαίους ρυθμούς.

Εμείς θα πάρουμε όλα αυτά τα συμπεράσματα ή όλες αυτές τις αναλύσεις και τις τοποθετήσεις. Θα ζητήσουμε και από τα μέλη και τα στελέχη μας και από τους κοινωνικούς και τους πολιτικούς φορείς μέσα από διαδικασίες που θα οργανώσουμε σε όλη την Ελλάδα, να προχωρήσουμε αυτό το διάλογο, για να φτάσουμε σε μία κορύφωση το καλοκαίρι, με ένα Διεθνές Συνέδριο που προγραμματίζουμε στην Αθήνα.

